

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Sociální podnikání v ČR

Social Business in the Czech Republic

Student: Miroslav Grašar

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Eliška Skřídlovská

Ostrava 2013

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání bakalářské práce

Student: **Miroslav Grašar**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 02 Veřejná ekonomika a správa
Téma: Sociální podnikání v ČR
Social Business in the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Právní formy podnikání
  3. Principy, cíle a podpora sociálního podnikání
  4. Výběr právní formy sociálního podniku
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledku bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DOHNALOVÁ, Marie a kol. *Sociální ekonomika – vybrané otázky*. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2009. 100 s. ISBN 978-80-7416-052-3.
HUNČOVÁ, Magdalena. *Sociální ekonomika a sociální podnik*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2007. 181 s. ISBN 978-80-7044-946-2.
SRPOVÁ, Jitka, Václav ŘEHOŘ a kol. *Základy podnikání - teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů*. 1. vyd. Praha: GRADA, 2010. 427 s. ISBN 978-80-247-3339-5.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

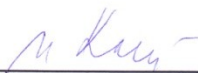
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Eliška Skřídlovská**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracoval samostatně“.

V Ostravě dne: 10.5.2013

A handwritten signature in dark ink, written over a dotted line.

vlastnoruční podpis

Obsah

1. Úvod.....	4
2. Právní formy podnikání	6
2.1 Formy podnikání.....	9
2.1.1 Podnikání právnických osob	11
2.2 Neziskové organizace	23
3. Principy, cíle a podpora sociálního podnikání	29
3.1 Sociální ekonomika	31
3.2 Sociální ekonomika v ČR, historie a současnost.....	32
3.3 Sociální ekonomika a její subjekty	33
4. Výběr právní formy sociálního podniku	42
4.1 Popis občanského sdružení CENTROM	42
4.2 Třístupňové bydlení	44
4.3 Podklady OPS.....	46
4.4 Podklady s.r.o.	50
4.4.1 Obecná charakteristika s.r.o.	50
4.5 Náklady na založení OPS a s.r.o.....	52
4.6 Konečný výběr právní formy.....	52
Závěr.....	54
Seznam zdrojů	55
Seznam zkratk	58
Seznam příloh	
Přílohy	

1. Úvod

Předmětem práce je vymezení sociálního podniku a jeho charakteristika v České republice. Sociální podnikání není v českém povědomí příliš známým pojmem, jedná se činnost firem a komerčních společností, které vedle tvorby zisku usilují o dosažení sociálních cílů.

Cílem bakalářské práce je doporučit řídicímu výboru občanského sdružení CENTROM optimální právní formu při realizaci jejich projektu, kterým je založení sociálního podniku, který bude poskytovat sociální bydlení jako obecně prospěšnou službu a v doplňkové činnosti bude poskytovat práce stavebního charakteru. Převážně se bude jednat o pomocné stavební práce tj. zabezpečovací práce na poškozených bytových domech, jejich vyklízení, drobné stavební opravy a úklidové práce.

Práce bude rozdělena na několik částí. První část se bude věnovat teoretickému ukotvení problému. Definován bude pojem podnikání obecně, charakterizovány budou také jeho právní formy, tj. podnikání živnostenské a podnikání právnických osob. V rámci podnikání právnických osob budou definovány možné formy podnikání, jak je vymezuje Obchodní zákoník, tzn. Veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost a družstvo. Popsány budou jejich základní charakteristiky, podmínky pro založení, ručení, způsoby rozhodování, řídicí orgány a způsoby ukončení popř. jejich likvidace.

V další kapitole bude definována nezisková organizace. Blíže bude charakterizováno pouze občanské sdružení a obecně prospěšná společnost, které mají největší předpoklady pro realizaci záměrů sociálních podniků a rovněž mají podstatnější výskyt.

Ve třetí části bakalářské práce bude věnována pozornost vydefinování pojmů sociální ekonomika a sociální podnikání, objasněn bude též pojem sociální podnik a firma.

Závěr práce bude věnován výběru právní formy sociálního podniku. Pro přesnější výběr bude popsána činnost občanského sdružení CENTROM a jeho koncept třístupňového propustného bydlení, které bude hlavní činností nově vzniklého sociálního podniku. Detailně budou srovnávány dvě nejvhodnější varianty pro založení sociálního podniku – obecně prospěšná společnost a společnost s ručením omezeným. Pro srovnání těchto variant budou využity výše nákladů na jejich založení. Vytvořeny budou také rozhodovací bloky s charakteristikami ovlivňujícími výběr právní formy.

Práce bude vycházet z odborné knižní literatury vztahující se k dané problematice, základních legislativních předpisů, webových stránek instituce a interních podkladů.

2. Právní formy podnikání

Pojem podnikání běžně používáme v naší společnosti v posledních více jak dvaceti letech velmi často, ale definice není vůbec jednoduchá. Na podnikání můžeme pohlížet, jak uvádí Veber a Srpová (2012), z několika perspektiv:

- ekonomické pojetí – podnikání je zapojení ekonomických zdrojů a jiných aktivit tak, aby se zvýšila jejich původní hodnota. Je to dynamicky proces vytváření přidané hodnoty;
- psychologické pojetí – podnikání je činnost motivována potřebou něco získat, něčeho dosáhnout, vyzkoušet si něco, něco splnit. Podnikání v tomto v pohledu je prostředek k dosažení seberealizace, zbavení se závislosti, postavení se na vlastní nohy apod.;
- sociologické pojetí – podnikání je vytvářením blahobytu pro všechny zainteresované, hledáním cesty k dokonalejšímu využití zdrojů, vytváření pracovních míst a příležitosti;
- právní pojetí – podnikáním se rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Všech pět výše uvedených pojmů z § 2 obchodního zákoníku musí být naplněno.¹ Pokud byt' jen jeden pojem není splněn, nejedná se o podnikání. Výkladově lze dovodit, že například při jednorázovém (nahodilém) prodeji vlastních přebytků nebo nabytého majetku se nejedná o podnikání.²

V běžně dostupné literatuře najdeme nesčetné množství definic týkajících se podnikání. K základním rysům podnikání patří, že se jedná o cílevědomou činnost, iniciativní a kreativní přístupy, organizování a řízení transformačních procesů, praktický přínos, užitek, přidaná hodnota, převzetí a zakalkulování rizika neúspěchu, opakování a cyklický proces.³

Definice pojmů týkajících se podnikání nalezneme v obchodním zákoníku § 2 až § 5. Dle těchto paragrafů je podnikatelem:

- a) osoba zapsaná v obchodním rejstříku;

---

¹ Zákon č. 513 ze dne 11. dubna 1991 Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, §2. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonInfo.jsp?idBiblio=39560&fulltext=&nr=513~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

² STEJSKAL, Jan, KUVÍKOVÁ, Helena a MAŤÁTKOVÁ, Kateřina. *Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky*, Praha: Wolters Kluwer ČR a. s., 2012, 168 s. ISBN 978-80-7357-973-9.

³ VEBER, Jaromír, SRPOVÁ Jitka a kolektiv. *Podnikání malé a střední firmy*, 3. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2012. 336 s. ISBN 978-80-247-4520-6.

- b) osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění;
- c) osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů;
- d) osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.

Místem podnikání fyzické osoby je adresa zapsaná jako její místo podnikání v obchodním rejstříku nebo v jiné zákonem upravené evidenci. Podnikatel, který je fyzickou osobou, je povinen zapisovat do obchodního rejstříku nebo do jiné zákonem upravené evidence své skutečné místo podnikání. Podnikatel je dále povinen mít k zapsaným prostorům právní důvod jejich užívání po celou dobu, kdy jsou tyto prostory zapsány jako jeho místo podnikání. Sídlem organizační složky podniku se podle § 7 rozumí adresa jejího umístění.

Dalším zákonem definovaným pojmem je pojem neoprávněné podnikání. Osoba, která uskutečňuje činnost, k níž se podle zvláštních právních předpisů vyžaduje ohlášení nebo povolení, bez takového ohlášení nebo povolení, a osoby, které takovou činnost uskutečňují jménem jiné osoby anebo na její účet, odpovídají za škodu tím způsobenou; tím není dotčena jejich odpovědnost podle zvláštních právních předpisů.⁴

Vedle základních zákonných pojmů uvedených v obchodním zákoníku musí podnikatel zohlednit bariery v podnikání nebo podnikatelské riziko. Bariery podnikání jsou faktory, které způsobují, že člověk nechce, neumí nebo nemůže podnikat. Bariery podnikání můžeme rozdělit do dvou skupin – na interní a externí. Interní bariery jsou představovány faktory na straně potencionálního podnikatele a mohou mít tři základní příčiny člověk:

- a) nechce podnikat – nemá motiv k podnikání např. z důvodu dobrého zaměstnání, má obavy z rizik podnikání (nedostatek sebedůvěry) a osobní vlastnosti (preferování jistoty, nechut' vést lidi, řešit konflikty apod.),
- b) neumí podnikat – chybí mu předmět (nápad), nedostatečná identifikace a využití příležitosti, neznalost základních požadavků podnikání a nedostatečné odborné a lidské předpoklady pro vedení zaměstnanců nebo jednání s obchodními partnery,

---

⁴ Zákon č. 513 ze dne 11. dubna 1991 Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, §2. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonInfo.jsp?idBiblio=39560&fulltext=&nr=513~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

- c) nemůže podnikat – nedisponuje potřebnými zdroji (zejména podnikatelským kapitálem), nedisponuje vhodnými prostory a chybí mu podpora jeho okolí (důvěra rodiny, společníků peněžních ústavů apod.).

Externí bariery jsou determinovány různými vnějšími podmínkami a jsou nezávislé na podnikateli. Jedná se o:

- a) právní prostředí – založení, fungování a provozování podnikatelských aktivit (zákonný rámec podnikání upraven příslušnými zákonnými normami např. obchodní zákoník, občanský zákoník, zákon o živnostenském podnikání, úprava obchodních vztahů, požadavky na bezpečnost práce nebo ekologii apod.)
- b) ekonomické prostředí – účetní, daňové, celní a další požadavky, podpora podnikání, zejména těch začínajících,
- c) podnikatelskou infrastrukturu – bankovní, pojišťovací, vzdělávací a poradenské služby, podpora ze strany veřejné správy apod.,
- d) veřejné mínění – obecná atmosféra podpory podnikání a názory na podnikatele jako celek.⁵

V neposlední řadě je nutné zmínit se o podnikatelském riziku. Výklad tohoto pojmu souvisí s rozhodováním podnikatele, které se týká různých podnikatelských aktivit. Většina rozhodování zaměřených zejména do budoucnosti vychází z určitých předpokladů, které se mohou a nemusí naplnit. Přitom je důležité, zda podnikatel zná budoucí vývoj určitých faktorů či nikoliv. Pokud je podnikatel zná s jistotou možných důsledků svého rozhodování, můžeme hovořit o rozhodování za jistoty. Častější jsou však případy, kdy podnikatel nezná možné důsledky a stavy, které mohou vzniknout v důsledku jeho aktivit. Jeho rozhodování je konáno s jistotou větší či menší mírou nejistoty – podnikatelským rizikem. Toto riziko musí podnikatelé při své činnosti zohledňovat, a to podle míry znalosti potencionálních změn jak uvnitř podniku nebo ve vnějším prostředí, které podnik obklopují. Je zřejmé, že v dnešní době ekonomické recese se na trhu udrží jen ti, kteří budou schopni nejen snižovat náklady, ale hlavně inovovat poskytované výrobky nebo služby.⁶

Základním podnikatelským segmentem hospodářské činnosti současné společnosti byla a je fyzická osoba. V českém právu je v souvislosti s podnikáním používán termín „osoba samostatně výdělečně činná“. Její definici lze nalézt minimálně ve čtyřech základních právních dokumentech, přičemž jednu z nich lze najít v zákoně č. 155/ 1995 Sb.

---

⁵ JUNGHER, Josef. *Podnikání I.*, 1. vyd. Ostrava: VŠP, 2001. 91 s. ISBN 80-86764-55-9.

⁶ VEBER, Jaromír, SRPOVÁ Jitka a kolektiv. *Podnikání malé a střední firmy*, 3. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2012. 336 s. ISBN 978-80-247-4520-6

O důchodovém pojištění § 9: „Za osobu samostatně výdělečně činnou se pro účely pojištění považuje osoba, která ukončila povinnou školní docházku a dosáhla věku aspoň 15 let a

- a) vykonává samostatnou výdělečnou činnost, nebo
- b) spolupracuje při výkonu samostatné výdělečné činnosti, pokud podle zákona o daních z příjmů lze na ni rozdělovat příjmy dosažené výkonem této činnosti a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení“.⁷

Dále lze v obchodním zákoníku nalézt definici fungování obchodních společností. Jedná se o:

- osobní obchodní společnosti (veřejná obchodní společnost a komanditní společnosti),
- kapitálové obchodní společnosti (společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropská společnost, koncerny),
- družstvo.⁸

2.1 Formy podnikání

Dle obchodního zákoníku lze rozlišit tyto formy podnikání:

1. Podnikání právnických osob
2. Živnostenské podnikání - živnostenské podnikání (dále jen živnost) je definováno v § 2 živnostenského zákona jako soustavná činnost, provozovaná samostatně, pod vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku. Živností je tudíž každá činnost, která splňuje znaky určené v živnostenském zákoně. § 3 a § 4 stanovuje činnosti, které živností nejsou. Převážně proto, že jsou upraveny jinými zákonnými normami.⁹

Živnostenský zákon dále rozděluje živnosti v § 9 na živnosti ohlašovací a živnosti koncesované. Podmínkou pro vznik živnostenského oprávnění u živnosti ohlašovací je splnit předepsané všeobecné, a případně zvláštní podmínky k provozování živnosti, stanovené živnostenským zákonem, a ohlášením podmínky. Právo provozovat živnost vzniká dnem ohlášení nebo dnem, který je uveden jako den vzniku v živnostenském oprávnění. Ve smyslu

---

⁷ Zákon č. 155 ze dne 30. června 1995 zákon o důchodovém pojištění ve znění pozdějších předpisů, § 9. Dostupné z: <http://www.fulsoft.cz/?lawlink=155%2F1995%20Sb.#ctx=full>

⁸ Zákon č. 513 ze dne 11. dubna 1991 Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, §2. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonInfo.jsp?idBiblio=39560&fulltext=&nr=513~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

⁹ Zákon č. 513 ze dne 11. dubna 1991 Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, §2. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonInfo.jsp?idBiblio=39560&fulltext=&nr=513~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

§ 19 živnostenského zákona je pro ohlašovací živnosti nutno splnit zákonem předepsané podmínky, které lze rozdělit:

- a) živnosti řemeslné (§ 20) - podmínkou k provozování je odborná způsobilost doložená doklady o absolvování příslušného vzdělání (§ 21) nebo doklady nahrazujícími toto vzdělání (§ 22);
- b) živnosti vázané (§ 23 a § 24) – jedná se o speciální činnosti, které vyžadují pro jejich vykonávání splnění zvláštních požadavků osvědčených státními institucemi;
- c) živnosti volné – obsahují 80 činností, kde k jejich provozování postačuje splnit všeobecné podmínky k provozování živnosti uvedené v § 6 (dosažení věku 18 let, bezúhonnost – prokazuje se výpisem z evidence Rejstříku trestů a způsobilost dané osoby k právním úkonům).¹⁰

Živnosti koncesované jsou vymezeny v § 26 a § 27. Pro jejich provozování je vyžadována speciální odborná způsobilost stanovena v příloze číslo 3 živnostenského zákona. Vznikají pravomocným rozhodnutím živnostenského úřadu a vlastním vydáním koncesní listiny.¹¹

Právnícké osoby jsou definovány v § 18 občanského zákoníku jako:

- a) sdružení fyzických nebo právníckých osob;
- b) účelová sdružení majetku;
- c) jednotky územní samosprávy;
- d) jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon.¹²

V § 19 občanského zákoníku se uvádí, že ke zřízení právnícké osoby je potřebná písemná smlouva nebo zakládací listina, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Vznikají dnem, ke kterému jsou zapsány do obchodního nebo do jiného zákonem určeného rejstříku, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.¹³

Další vymezenou oblastí jsou fyzické osoby vykonávající činnost na základě zvláštních zákonů. Kromě toho, že fyzické osoby mohou podnikat podle živnostenského zákona, mohou podnikat nebo vykonávat činnosti na základě zvláštních zákonů, kdy fyzické

---

¹⁰ Zákon č. 455 ze dne 2. Října 1991 o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, § 19. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=39498&fulltext=&nr=455~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

¹¹ Zákon č. 455 ze dne 2. Října 1991 o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, § 19. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=39498&fulltext=&nr=455~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

¹² Zákon č. 40 ze dne 2. Února 1964 občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů § 19. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/obcenzak/>

¹³ Zákon č. 40 ze dne 2. Února 1964 občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů § 19. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/obcenzak/>

osoby musí splnit specifické podmínky stanovené v těchto zákonech. Jedná se např. o notáře, advokáty, daňové poradce nebo osoby provozující zemědělskou výrobu.¹⁴

2.1.1 Podnikání právnických osob

Právnické osoby realizují svou podnikatelskou činnost převážně formou obchodních společností nebo družstev. Právní základ obchodní společnosti je obsažen v § 56 obchodního zákoníku. V podstatě se jedná o právnickou osobu založenou za účelem podnikání. Mezi obchodní společnosti patří:

- a) veřejná obchodní společnost;
- b) komanditní společnost;
- c) společnost s ručením omezeným;
- d) akciová společnost;
- e) evropská společnost;
- f) evropské hospodářské zájmové sdružení.¹⁵

Obchodní společnosti dělíme na dvě skupiny:

- a) obchodní společnosti osobní – veřejná obchodní společnost a komanditní společnost,
- b) obchodní společnosti kapitálové – společnost s ručením omezeným a akciová společnost.

Hranice mezi jednotlivými společnostmi nejsou zásadně rozdílné. Obě skupiny obchodních společností mají mnoho společných znaků.¹⁶

K základním rysům obchodních společností osobních patří:

- povinnost společníka osobně se účastnit na chodu společnosti,
- zřízení společnosti nevyžaduje vstupní kapitál ani vklad,
- neomezené ručení společníků za své závazky (u komanditní pouze komplementář),
- nepřevoditelnost obchodního podílu společníka na společnosti,
- nejsou povinné orgány nutné k řízení nebo jednání jménem společnosti navenek,
- za společnosti jsou oprávněni jednat všichni společníci.¹⁷

---

¹⁴ Zákon č. 455 ze dne 2. Října 1991 o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, § 19. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=39498&fulltext=&nr=455~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

¹⁵ Zákon č. 513 ze dne 11. dubna 1991 Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, §2. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonInfo.jsp?idBiblio=39560&fulltext=&nr=513~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

¹⁶ Zákon č. 513 ze dne 11. dubna 1991 Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, §2. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonInfo.jsp?idBiblio=39560&fulltext=&nr=513~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

K základním rysům obchodních společností kapitálových patří:

- nutnost složení zákonem předepsané výše základního kapitálu,
- povinné zřízení orgánu společnosti, které společnost řídí a navenek zastupují,
- podíl váhy společníka na řízení (vedení) společnosti odpovídá velikosti jeho majetkového podílu,
- ručení společníky (akcionáři) za závazky společnosti, a to omezeně nebo vůbec,
- ukončení účasti na společnosti prodejem podílu nebo akcii,
- prodej podílu nebo akcii nemá vliv na kontinuitu společnosti.

Právnícké osoby jsou povinně ze zákona zapisovány prostřednictvím Krajských (městského soudu v Praze) soudů do obchodního rejstříku.¹⁷

Všechny osoby (fyzické i právnícké), které podnikají v České republice, musí být evidovány v živnostenském rejstříku. V obchodním rejstříku jsou vedeny pouze ty právnícké osoby, kterým to ukládá zákonná úprava. Živnostenský rejstřík slouží jako zdroj informací o všech aktuálně platných vydaných živnostenských oprávnění v České republice. Jedná se o významný informační zdroj nejen pro orgány státní správy, ale také veškeré veřejnosti. Živnostenský rejstřík má část veřejnou a část neveřejnou. Pro založení živnosti musí žadatel poskytnout příslušnému živnostenskému úřadu požadované údaje. Požadované údaje se vyplní do jednotného centrálního formuláře, a to podle druhu žadatele pro právnícké nebo fyzické osoby. Jedná se především o osobní údaje, druh požadované živnosti, místo kde bude živnost provozována (provozovna), kontaktní adresa žadatele. Pokud je žadatel začínající podnikatel a dosud nikdy neprovozoval podnikatelskou činnost, vyplní přílohy k registraci na příslušném finančním úřadu, okresní správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně. Začínající podnikatel je tak z jednoho centrálního místa zaregistrován na všech místech, kde mu to zákonná ustanovení ukládají.

K 31. 12. 2012 bylo registrováno celkem v České republice 3 225 372 živnostenských oprávnění. Největší počet bylo oprávnění pro živnosti volné. Jejich počet činil 1 908 413, což činí 59,17 %. Přitom fyzickým osobám bylo vydáno 2 615 619 živnostenských oprávnění, tj. 81,10 %. Zbývajících necelých 20% připadá na právnícké osoby. Největší počet živnostenských oprávnění bylo evidováno k 31. 12. 2007, a to 3 961 070 oprávnění. V roce

---

¹⁷ Zákon č. 513 ze dne 11. dubna 1991 Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, §2. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonInfo.jsp?idBiblio=39560&fulltext=&nr=513~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

¹⁸ Zákon č. 513 ze dne 11. dubna 1991 Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, §2. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonInfo.jsp?idBiblio=39560&fulltext=&nr=513~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

2008 to již bylo jen 2 815 400 oprávnění, což je pokles téměř o 30%. Důvod byl logický, počínající finanční krize světové ekonomiky.¹⁹

Z výše uvedeného vyplývá, že význam živnostenského rejstříku je v poskytování přesných informací o evidenci podnikatelů, kteří mají živnost v územním obvodu příslušného živnostenského úřadu. Navíc slouží ke zveřejňování údajů o všech podnikatelích, kteří mají platné živnostenské oprávnění v rámci České republiky, a tudíž mohou v souladu s platnou legislativou poskytovat práci nebo služby.

Ve smyslu § 27, odst. 3 obchodního zákoníku vede rejstříkový soud pro každého podnikatele, organizační složku podniku, podnik zahraniční osoby anebo jeho organizační složku zvláštní složku, nestanoví-li zákon jinak. Obchodní rejstřík je veřejným seznamem, vedeným v elektronické podobě, do kterého se zapisují zákonem předepsané údaje. Obligatorně např. název firmy, identifikační číslo, předmět podnikání, právní formu. Dále veškeré změny, které následně nastanou např. vstup do likvidace, konkurzu, zahájení vyrovnání, jiné skutečnosti stanovené zákonem. Povinně jsou do obchodního rejstříku zapisovány ve smyslu § 34:

- a) obchodní společnosti (veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti);
- b) družstva;
- c) zahraniční osoby podle § 21;
- d) fyzické osoby, které jsou podnikateli a mají bydliště v České republice, jsou povinny bez zbytečného odkladu podat návrh na zápis do obchodního rejstříku, pokud dle § 34, odst. 2 Obchodního zákoníku, výše jejich výnosů nebo příjmů snížených o daň z přidané hodnoty, je-li součástí výnosů nebo příjmů, dosáhla nebo přesáhla za dvě po sobě bezprostředně následující účetní období v průměru částku 120 milionů Kč;
- e) osoby podle § 21 odst. 5 obchodního zákoníku, které podnikají na území České republiky, pokud o zápis požádají;
- f) další osoby, stanoví-li povinnost jejich zápisu zvláštní právní předpis.²⁰

---

¹⁹ MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Statistické údaje [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu [25.2.2013]. Dostupné z: <http://www.rzp.cz/statistiky.html>

²⁰ Zákon č. 513 ze dne 11. dubna 1991 Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, §2. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonInfo.jsp?idBiblio=39560&fulltext=&nr=513~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

Fyzické osoby (podnikatelé) se mohou, na rozdíl od právnických osob, zapsat do obchodního rejstříku rovněž na svou vlastní žádost tj. dobrovolně. Důvodem může být např. zvýšení právní jistoty obchodních partnerů, zřízení prokury nebo odštěpného závodu.

Nedílnou součástí obchodního rejstříku je sbírka listin, kde jsou podnikatelé dle § 38i povinni ukládat např. společenskou smlouvu nebo zakladatelskou listinu anebo zakladatelskou smlouvu společnosti, rozhodnutí o volbě, jmenování nebo odvolání osob, které jsou statutárním orgánem nebo jeho členem, výroční zprávy, řádné, mimořádné a konsolidované účetní závěrky.²¹

V další části bakalářské práce budou uvedeny rozhodující znaky obchodních a neziskových společností z hlediska:

- 1) Základní charakteristika
- 2) Podmínky pro založení
- 3) Ručení
- 4) Práva a povinnosti
- 5) Rozhodování, orgány společnosti
- 6) Vypořádání
- 7) Zrušení

Veřejná obchodní společnost

Základní charakteristika veřejné obchodní společnosti je uvedena v § 76 obchodního zákoníku. Jedná se o společnost, v níž musí:

- a) být společně sdruženy alespoň dvě osoby (fyzické i právnické) podnikající pod společným obchodním jménem,
- b) být založena za účelem podnikání,
- c) ručit za závazky po dobu trvání společnosti společně a nerozdílně,
- d) ručit veškerým svým majetkem.²²

K založení veřejné obchodní společnosti je kromě nejméně dvou osob zapotřebí sepsání společenské smlouvy v předepsaném rozsahu dle § 78 odst.1, kterou podepisují zakládající společníci. Společnost vzniká dnem, kdy je zapsána do obchodního rejstříku. Obchodní firma

---

²¹ Zákon č. 513 ze dne 11. dubna 1991 Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, §2. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonInfo.jsp?idBiblio=39560&fulltext=&nr=513~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

²² Zákon č. 513 ze dne 11. dubna 1991 Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, §2. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonInfo.jsp?idBiblio=39560&fulltext=&nr=513~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

musí mít vedle svého obchodního jména dodatečné označení „veřejná obchodní společnost nebo zkratkou veř. obch. spol. nebo nejčastější používaná zkratka v.o.s.“.

Společníci ručí za závazky společnosti po celou dobu jejího trvání společně a nerozdílně. Ručení není možno omezit ani vyloučit. Věřitel veřejné obchodní společnosti se obrací s neuhrazenými závazky na společnost. Jestliže ta nebude schopna dostát svých závazků, obrací se na ručitele (společníky). Věřitel nejprve písemně vyzve společnost k uhrazení závazku, pokud ta nesplní (není schopna splnit) své závazky, obrátí se na společníky (ručitele), kteří ručí celým svým osobním majetkem. Společníci veřejné obchodní společnosti dle § 84 obchodního zákoníku nesmí být společníkem s neomezeným ručením v jiné společnosti např. v další v.o.s. nebo jako komplementář v komanditní společnosti.

Práva a povinnosti společníků se řídí společenskou smlouvou. Společníci se podílejí na zisku a ztrátě, při dodržení všech zákonných podmínek, a pokud společenská smlouva nestanoví jinak, stejným dílem.

Rozhodování společníků je podle obchodního zákoníku kolektivní a společníci v zásadě rozhodují konsensuálně, a to jak při změnách ve společenské smlouvě, tak i jiných záležitostech společnosti. Společenská smlouva se může změnit jen se souhlasem většiny společníků, pokud je to ve společenské smlouvě zakotveno. Práva a povinnosti společníků jsou právo hlasovací, kontrolní, na zisku a vypořádání. Ze zákona nemusí společnost vytvářet žádné speciální řídicí nebo kontrolní orgány.

Obchodní zákoník řeší vypořádání při zániku osobní účasti na společnosti za jejího trvání a právo podílu na likvidačním zůstatku (§ 92 obchodního zákoníku). Výpočet vypořádacího podílu za doby trvání společnosti je dán společenskou smlouvou. Jinak se vychází z principu rovného postavení společníků tj. podíl majetkové hodnoty společníka na celkové hodnotě majetku společnosti. Stanovuje se ke dni zániku členství ve společnosti. Nárok na vyrovnávací podíl nevzniká, pokud došlo k přechodu nebo převodu podílu na třetí osobu. Výši majetku společnosti určí znalecký posudek. Vyplácí se k rukám společníka nebo jeho právního zástupce, obvykle v penězích, pokud ze společenské smlouvy nevyplývá něco jiného. Při zrušení společnosti s likvidací vzniká nárok na podíl na likvidačním zůstatku. Ten se rozdělí mezi společníky nejprve do výše hodnoty jejich splacených vkladů. Zbytek likvidačního zůstatku se rozdělí mezi společníky rovným dílem.

Zrušení a likvidaci společnosti řeší ustanovení § 88 až § 92 obchodního zákoníku, respektive § 68. Jedná se např. o situace uplynutí doby, na kterou byla společnost založena, dosažením účelu, pro který byla založena, dnem zániku společnosti, pokud dochází k zániku společnosti v důsledku fúze, převodu jmění na společníka nebo v důsledku rozdělení,

zrušením konkursu po splnění rozvrhového usnesení nebo zrušením konkursu z důvodu, že majetek dlužníka je zcela nepostačující, byla-li smlouva uzavřena na dobu neurčitou, výpovědí společníka podanou nejpozději 6 měsíců před uplynutím účetního období, nestanoví-li společenská smlouva lhůtu jinou, rozhodnutím soudu podle § 90 odst. 1, smrtí společníka, ledaže společenská smlouva připouští dědění podílu, podíl zůstavitele zdědil jeho dědic (dědicové), nedojde-li k odmítnutí dědictví a ve společnosti zůstávají alespoň dva společníci.²³

Komanditní společnost

Základním rysem je, že společnost má dva druhy společníků, kteří se liší způsobem ručení. Komanditní společnost patří svou podstatou mezi smíšené tj. osobní a kapitálové společnosti. Má znaky veřejné obchodní společnosti i společnosti s ručením omezeným tj. komplementář má postavení obdobné společníkovi ve v.o.s., komanditista se přibližuje postavení společníka v s.r.o. (viz. § 93, odst. 4 obchodního zákoníku). V § 93, odst. 1 je uvedeno, že se jedná o společnost, v níž jeden nebo více společníků ručí za závazky společnosti do výše svého nesplaceného vkladu zapsaného v obchodním rejstříku (komanditisté) a jeden nebo více společníků celým svým majetkem (komplementáři).

Po celou dobu existence musí mít společnost nejméně dva společníky tj. jednoho komanditistu a komplementáře, kterým jsou zákonem vymezeny rozdílné postavení ve společnosti. Může být založena pouze za účelem podnikání na základě písemné společenské smlouvy v rozsahu stanoveném v § 94 obchodního zákoníku. Práva a povinnosti společníků se řídí společenskou smlouvou. Společnost vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku. Komplementáři ručí neomezeně, komanditisté do výše svého vkladu.

K obchodnímu vedení společnosti jsou oprávněni pouze komplementáři, kteří jsou také statutárním orgánem společnosti. Komanditista je povinen vložit do základního kapitálu společnosti vklad ve výši určené společenskou smlouvou, minimálně však 5 000 Kč. Vklad je povinen splatit ve lhůtě stanovené společenskou smlouvou, jinak bez zbytečného odkladu po vzniku společnosti, popřípadě po vzniku své účasti na společnosti.

Při běžném chodu společnosti rozhodují komanditisté a komplementáři společně, a to většinou hlasů, pokud společenská smlouva nestanoví jinak. Ze zákona není společnost povinna vytvářet žádné speciální řídicí nebo kontrolní orgány.

---

²³ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. Dostupné z: <http://bus> Zákon č. 513 ze dne 11. dubna 1991 Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, §2. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonInfo.jsp?idBiblio=39560&fulltext=&nr=513~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

Pokud rozdělení zisku neupravuje společenská smlouva odlišně od právní úpravy uvedené v § 100, dělí se mezi komanditisty a komplementáře na polovinu. Rozdělení zisku společnosti se dělí na dvě části, na část připadající společnosti a na část zisku náležící komplementářům se dělí rovným dílem, pokud není ve společenské smlouvě stanoveno jinak. Komanditisté si náležící část zisku, která připadla společnosti, po zdanění rozdělí v poměru stanovené ve společenské smlouvě, jinak k výši jejich splacených vkladů.

Podle § 102 až § 104 obchodního zákoníku ztrátu zjištěnou účetní závěrkou nesou komplementáři rovným dílem, nestanoví-li společenská smlouva jinak. Komanditisté jsou povinni podílet se na úhradě ztráty, stanoví-li tak společenská smlouva. Na úhradu ztráty nejsou komanditisté povinni vracet podíly na zisku, které již byly společností vyplaceny.

Po dobu fungování společnosti může zaniknout účast komplementáře jen z přesně vydefinovaných důvodů např. vystoupením, zůstane-li ve společnosti alespoň jeden komplementář, výpovědí společenské smlouvy, smrtí komplementáře, zánikem komplementáře, prohlášení konkurzu na majetek komplementáře.

Zrušení komanditní společnosti bez likvidace může nastat z důvodu zrušení komanditní společnosti s převodem obchodního jmění na komplementáře, rozdělení společnosti, fúze komanditních společností, fúze komanditní společnosti s veřejnou obchodní společností. Zrušení bez likvidace může dojít například při zániku všech komanditistů ve společnosti. V tomto případě musí vždy dojít ke zrušení společnosti, ale zákon umožňuje, aby společnost byla zrušena bez likvidace na veřejnou obchodní společnost.

Celková výše splacených peněžitých vkladů spolu s hodnotou splacených nepeněžitých vkladů musí činit alespoň 100000 Kč. Návrh na zápis společnosti musí být doložen listinami o skutečnostech, které mají být do obchodního rejstříku zapsány např. společenská (zakladatelská) smlouva, doklad prohlášení správce vkladu o zaplacení. Zákon vylučuje, aby společnost s ručením omezeným, která má jen jednoho společníka, byla jediným zakladatelem jiné společnosti s ručením omezeným. Založením takové společnosti by mohlo dojít k řetězovitému zakládání společností s ručením omezeným o jediném zakladateli, čímž by mohlo dojít k situacím, která by mohly poškodit potencionální věřitelé.²⁴

Společnost s ručením omezeným

Jedná se o tradiční a nejrozšířenější formu obchodní společnosti nejen v České republice. Společností s ručením omezeným je společnost, jejíž základní kapitál je tvořen vklady

---

²⁴ Zákon č. 513 ze dne 11. dubna 1991 Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, §2. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonInfo.jsp?idBiblio=39560&fulltext=&nr=513~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

společníků. Výše základního kapitálu společnosti musí činit alespoň 200 000 Kč. U společnosti s ručením omezeným je možno používat název v plném znění tj. společnost s ručením omezeným, spol. s r.o. nebo s.r.o.

Společnost může mít od 1 do 50 společníků. Výše vkladu společníka musí činit alespoň 20.000 Kč. Společnosti vzniká na základě společenské smlouvy, která musí mít formu notářského zápisu, to v případě pokud společnost zakládají více než dvě osoby. Pokud společnost zakládá jen jedna osoba, jedná se o zakladatelskou listinu. Společnost musí mít obchodní jméno. Tím se rozumí název, pod kterým je společnost vedena v obchodním rejstříku. Společnost vzniká ke dni, ke kterému byla zapsána do obchodního rejstříku. Vklady do společnosti mohou být splaceny formou peněžitých i nepeněžitých vkladů. Před podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku musí být splaceno též celé emisní splacení vkladů do obchodního rejstříku. Po zápisu splacení vkladů do obchodního rejstříku ručení zaniká. Ve své podstatě neručí společníci omezeně tj. do výše svých vkladů do společnosti, ale až do výše vlastního kapitálu společnosti.

Společníci musí splatit své vklady do společnosti a plnit zákony stanovené povinnosti např. pravidelně svolávat valnou hromadu, plnit povinnosti vůči sbírce listin. Mezi základní práva společníků patří právo na podíl na zisku. O jeho výši rozhoduje valná hromada společnosti v poměru jednotlivých obchodních podílů, nestanoví-li společenská smlouva jinak. Dále mají společníci kontrolní právo, pokud se přímo nepodílí na řízení společnosti.

Běžný chod společnosti tj. obchodní, ekonomické či administrativní záležitosti řídí a organizuje jednatel (jednatelé) společnosti. Nejvyšším orgánem společnosti s ručením omezeným je valná hromada (§ 125 odst. 1 obchodního zákoníku). Přijímá rozhodující úkony společnosti např. schvalování účetní uzávěrky, schvalování stanov, rozhodování o zvýšení či snížení základního kapitálu, jmenování odvolávání a odměňování jednatelů, vyloučení společníka. Usnášení schopnost valné hromady je, pokud jsou přítomni společníci, kteří mají polovinu všech hlasů podle obchodního zákoníku. Statutárním orgánem společnosti je jeden nebo více jednatelů společnosti. Jednatel může být pouze fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let, je plně způsobilá k právním úkonům a je bezúhonná ve smyslu zákona o živnostenském podnikání. Může se jednat nejen o společníka, ale také o jinou fyzickou osobou. Na základě rozhodnutí valné hromady společnosti může být zřízena dozorčí rada, která je nejméně tříčlenná. Jedná se o kontrolní orgán společnosti, který má za povinnost dohlížet na činnosti jednatelů, nahlížet do účetních a obchodních knih a jiných dokladů, jednou ročně podávat zprávu valné hromadě ve lhůtě stanovené společenskou smlouvou.

Společník nemůže ze společnosti vystoupit. Pokud není jediným společníkem ve společnosti, může navrhnout soudu, aby zrušil jeho účast ve společnosti, pokud nelze na něm spravedlivě požadovat, aby ve společnosti zůstal. Obdobné účinky má rovněž např. prohlášení konkurzu na majetek společníka nebo zamítnutí insolventního řízení pro nedostatek majetku (§ 148 Obchodního zákoníku). Společníkovi vzniká právo na vypořádací podíl, který se určuje poměrem obchodních podílů, nestanoví-li společenská smlouva něco jiného. Připouští-li to společenská smlouva, může společník převést svůj obchodní podíl na jinou osobu. Společenská smlouva může podmínit převod obchodního podílu na jinou osobu i souhlasem valné hromady.

Společnost s ručením omezeným se ruší z obecných důvodů uvedených v § 68, rozhodnutí soudu podle ustanovení § 152 (Obchodního zákoníku), z jiných důvodů uvedených ve společenské smlouvě nebo dnem uvedeným v rozhodnutí všech společníků o zrušení společnosti. Společníci mají nárok na podíl na likvidačním zůstatku, který se určuje poměrem obchodních podílů, nestanoví-li společenská smlouva něco jiného.²⁵

Akciová společnost

Jedná se o klasickou kapitálovou společnost, která má nejrozvinutější znaky společností tohoto typu. Obchodní zákoník definuje v § 154, odst. 1 akciovou společnost jako společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě. Z důvodu značné šíře zákonné definice akciové společnosti v obchodním zákoníku budou dále uváděny jen nejdůležitější ustanovení týkající se vymezení akciové společnosti.

Pro založení akciové společnosti musí být splněno mnoho právních skutečností. Dále vyjmenujeme jen některé z nich. Společnost může být založena jedním nebo více zakladateli. Při založení společnosti dvěma nebo více zakladateli, se uzavírá zakladatelská smlouva. Jediný zakladatel zakládá společnost zakladatelskou listinou. Základní kapitál společnosti mohou zakladatelé splatit vlastními vklady nebo veřejnou nabídkou (úpisem) akcií. Základní kapitál u společnosti založené s veřejnou nabídkou akcií musí činit alespoň 20 milionu Kč, nestanoví-li zvláštní právní předpis vyšší částku. Základní kapitál společnosti, která je zakládána bez veřejné nabídky akcií musí činit alespoň 2 miliony Kč. Vklady do společnosti mohou být peněžního i nepeněžního charakteru. Před podáním návrhu na zápis a.s. do obchodního rejstříku musí být splaceno alespoň 30 % jmenovité hodnoty akcií. V případě nepeněžního vkladu musí být celý vklad splacen před podáním návrhu do obchodního

---

²⁵ Zákon č. 513 ze dne 11. dubna 1991 Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, §2. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonInfo.jsp?idBiblio=39560&fulltext=&nr=513~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

rejstříku. V případě, že je společnost založena za účelem podnikání, musí zakladatelé nebo členové představenstva požádat o vydání živnostenského nebo jiného podnikatelského oprávnění na společnost. Pokud předmětem podnikání bude činnost, kterou mohou podle zvláštních předpisů vykonávat jenom fyzické osoby, např. makléř, musí představenstvo před zápisem do obchodního rejstříku prokázat, že společnost bude vykonávat tuto činnost prostřednictvím oprávněných osob a musí doložit příslušné podnikatelské oprávnění těchto osob.

Společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem. Akcionář neručí za závazky společnosti.

Povinností každého akcionáře je splatit emisní kurz akcií, které upsal při založení společnosti, a to ve stanovené době určené ve stanovách, nejpozději však do jednoho roku od vzniku společnosti. Lhůtu nelze ve stanovách prodloužit, ale mohou ji zkrátit.

Pokud akcionář nesplatí emisní kurz upsaných akcií nebo jeho splatnou část musí představenstvo přijat příslušná opatření, až po vyloučení akcionáře. Základním právem akcionáře je podíl na zisku společnosti (výplatě dividendy). O její výplatě rozhoduje valná hromada společnosti. Dalším důležitým právem akcionáře je účastnit se valné hromady, hlasovat na ni, požadovat a dostat na ní vysvětlení záležitosti týkajících se společnosti. Samozřejmě má také právo hlasovací na valných hromadách společnosti.

Obchodní zákoník stanovuje, že orgány společnosti jsou valná hromada, představenstvo a dozorčí rada. Valná hromada je nejvyšším orgánem akciové společnosti. Tvoří ji všichni akcionáři, je orgánem kolektivním. Každý akcionář se může zúčastnit valné hromady nejen osobně, ale i v zastoupení na základě písemné plné moci, účastnit se jí a hlasovat na ní. Do působnosti valné hromady patří rozhodování o změně stanov, rozhodování o zvýšení a snížení základního kapitálu, volba a odvolání členů představenstva, pokud stanovy neurčují jinak. Valnou hromadu svolává představenstvo nebo člen představenstva, dozorčí rada, popřípadě akcionáři.

Členy představenstva volí a odvolává valná hromada. Stanovy mohou určit, že členy představenstva volí a odvolává dozorčí rada způsobem v nich uvedeným. Funkční období jednotlivých členů představenstva určují stanovy a nesmí přesáhnout pět let. Představenstvo je statutárním orgánem společnosti s pověřeným obchodním vedením a oprávněným jednat jménem společnosti ve všech věcech. Obchodní vedení je především zabezpečení řádného vedení účetnictví společnosti, účetní závěrky a návrh na rozdělení zisku, informaci o podnikatelské činnosti a stavu majetku společnosti. Představenstvo akciové společnosti rozhoduje jako kolektivní orgán, musí mít alespoň tři členy, rozhodnutí přijímá hlasováním.

Počet hlasů potřebný pro přijetí rozhodnutí určují stanovy akciové společnosti a každý člen představenstva má jeden hlas. Stanovy akciové společnosti toto neupravují, obchodní zákoník stanoví, že k přijetí usnesení je potřeba většina hlasů všech členů, dále je upraveno hlasování samotné, a to z důvodu, aby se členové představenstva nepokoušeli vyhnout osobní odpovědnosti. Členové představenstva odpovídají společnosti za škodu a ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně. Rozsah ručení je omezen rozsahem povinnosti členů představenstva k náhradě škody. Ručení člena představenstva zaniká, jakmile způsobenou škodu uhradí. Dozorčí rada je orgán kolektivní, který dohlíží na výkon působnosti představenstva a uskutečňování podnikatelské činnosti společnosti. Členy dozorčí rady volí valná hromada a funkční období nesmí přesáhnout pět let. Členové dozorčí rady mohou nahlížet do všech dokladů a záznamů týkajících se činnosti společnosti. Kontrolují, zda účetní zápisy jsou řádně vedeny. Nejvýznamnějšími funkcemi dozorčí rady jsou přezkoumání řádné účetní uzávěrky, návrh na rozdělení zisku a ve vztahu k akcionářům je to právo svolat valnou hromadu, pokud to vyžadují zájmy společnosti. Akcii lze volně zcizit nebo nabýt v závislosti od druhu akcie (na jméno nebo na majitele) nebo omezení v zakladatelské smlouvě (listině).

Akciovou společnost lze podle obchodního zákona zrušit pouze z taxativních důvodů např. uplynutím doby, na kterou byla založena, dosažením účelu, na který byla založena, rozhodnutím valné hromady o zrušení společnosti, a to buď s právním nástupcem, nebo bez právního zástupce, rozhodnutím soudu o zrušení společnosti. Společnost lze zrušit i likvidací na základě § 70 až § 75c Obchodního zákona. Dále může být společnost zrušena tak, že celé její jmění přejde nebo je převedeno na jejího právního zástupce (fúzí, převodem jmění na jednoho společníka, rozdělením).²⁶

Družstvo

Družstva jsou upravena druhou částí druhé hlavy obchodního zákoníku. Obchodní zákoník považuje družstva za společenství s neuzavřeným počtem osob založeným za účelem podnikání nebo zajišťování hospodářských, sociálních anebo jiných potřeb družstva (§ 221 odst.1). Velmi často je hlavní náplní družstev zajištění hospodářské, sociální nebo jiné potřeby svých členů. Tím často nenaplňují všech pět znaků podnikatelské činnosti.

Jako každá obchodní společnost i družstvo vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku. Zápis je účinný pokud usnesení o zápisu nabylo právní moci. Minimální vklad pro založení družstva je 50000 tisíc korun. Členy družstva mohou být jak právnické, tak i fyzické osoby

---

²⁶ Zákon č. 513 ze dne 11. dubna 1991 Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, §2. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonInfo.jsp?idBiblio=39560&fulltext=&nr=513~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

(které skončily povinnou školní docházkou a dosáhly 15 let svého věku). Minimální počet členů je buď 5 fyzických osob, nebo 2 právnické osoby. Členství vzniká po naplnění zákonem daných skutečností, a to podáním písemné přihlášky a složením členského nebo vstupního vkladu, popř. naplněním dalších podmínek daných stanovami družstva. Zapisované jmění je součástí základního jmění, které určují stanovy, a je zapisováno do obchodního rejstříku. Minimální vklad není stanoven.

Družstvo za porušení svých závazků odpovídá celým svým majetkem. Členové neručí za závazky družstva. Stanovy mohou určit, že členové družstva nebo někteří z nich mají na základě rozhodnutí členské schůze vůči družstvu do určité výše uhrazovací povinnosti přesahující členský vklad na krytí ztrát družstva. Uhrazovací povinnost člena nemůže však přesáhnout trojnásobek členského vkladu.

Člen je povinen splatit členský vklad přesahující vstupní vklad do tří let, neurčí-li stanovy lhůtu kratší. Družstvo je povinno vést seznam členů družstva. Právem člena družstva je aktivně se podílet na řízení družstva, být členem orgánu družstva, účastnit se členské schůze a podílet se na svém podílu na zisku družstva. Člen má právo na likvidační zůstatek družstva.

Členy orgánů družstva se mohou stát jak fyzické, tak i právnické osoby. Orgány družstva jsou voleny na délku funkčního období tři až pět let. Nejvyšším orgánem družstva je členská schůze a účast na ní je základním právem členů družstva. Zákonem stanovenou působnost členské schůze nelze ani stanovami přenést na jiný orgán družstva. Členská schůze se koná jednou za rok a stanovy určují způsob jejího svolání. Způsob svolání musí být pro všechny členy průkazný a o každé členské schůzi se pořizuje zápis. Do působnosti členské schůze např. patří měnit stanovy, volit a odvolávat členy představenstva a kontrolní komise, schvalovat řádnou účetní závěrku, rozhodovat o rozdělení a užití zisku, popřípadě způsobu úhrady ztráty, rozhodovat o zvýšení nebo snížení zapisovaného základního kapitálu, o základních otázkách koncepce rozvoje družstva nebo o zrušení družstva s likvidací nebo o přeměně družstva. Představenstvo je statutární výkonný orgán družstva, který má všeobecnou působnost. Představenstvo jedná ve všech věcech právnické osoby. Počet členů představenstva určují stanovy. Kontrolní komise má obdobnou funkci jako dozorčí rada u obchodní společnosti. Tvořit ji mohou jen členové družstva a má všeobecnou působnost kontrolovat veškerou činnost družstva a jeho orgánů.

V případě „malého družstva“ dle § 245 Obchodního zákoníku, to je v družstvu, jež má méně než padesát členů, mohou stanovy určit, že působnost představenstva a kontrolní komise plní členská schůze. Statutárním orgánem je předseda, popřípadě další člen pověřený členskou schůzí. V družstvech s členstvím právnických osob, která mají méně než pět členů,

určí způsob rozhodování a statutární orgán stanovy. Podrobnější úpravu členství, jeho vzniku a zániku upravují stanovy.

Po splnění podmínek vyplývajících ze zákona a stanov vzniká členství:

- a) při založení družstva dnem vzniku družstva,
- b) za trvání družstva přijetím za člena na základě písemné členské přihlášky,
- c) převodem členství, nebo jiným způsobem stanoveným zákonem.

Pokud je podle stanov podmínkou členství pracovní vztah člena k družstvu, vzniká členství dnem, který byl sjednán jako den vzniku pracovního vztahu a zaniká dnem zániku pracovního vztahu člena k družstvu. Zániku družstva musí vždy předcházet zrušení družstva, a to způsobem uvedeným v zákoně, a to z důvodů usnesení členské schůze, zrušením konkursu po splnění rozvrhového usnesení nebo zrušením konkursu z důvodu, že majetek dlužníka je zcela nepostačující, rozhodnutím soudu, uplynutím doby, na kterou bylo družstvo zřízeno nebo dosažením účelu, pro něj bylo družstvo zřízeno. O rozhodnutí členské schůze o zrušení musí být pořízen notářský zápis. Zrušení bez likvidace může proběhnout sloučením, splynutím a rozdělením družstva.²⁷

2.2 Neziskové organizace

Jedná se o reálně existující velkou skupinu, kterou v praxi běžně nazýváme neziskovými organizacemi. V praxi se lze setkat rovněž s pojmem nevýdělečné organizace. Dle Stejskala (2012) se jedná o organizace, které nejsou založeny za účelem získávání výdělků, lépe však – nejsou založeny za účelem podnikání. Hlavním cílem u těchto organizací není pouhé dosahování zisku, který by se následně v různé formě (dividendy, rozdělení zisku) rozdělil mezi zakladatele, ale tvorba užitku pro svou hlavní činnost definovanou ve stanovách neziskové organizace. Obě tato označení jsou ve své podstatě pouze obecným pojmenováním druhu organizace a nejsou nositelem přesného charakteru určení organizací. Pro další část této bakalářské práce bude dále používán pojem nezisková organizace. Tento zobecňující název lépe vyjadřuje jejich poslání ve společnosti. Dále lze v neziskových organizacích „vydělávat“ vedlejší (doplňkovou, hospodářskou, ekonomickou) činností, která slouží ke stabilizaci organizací v případě nepokrytí své hlavní činnosti z veřejných rozpočtů. Organizace nemohou spoléhat na to, že všechny vynaložené náklady budou donátory uznány. V těchto případech

---

²⁷ Zákon č. 513 ze dne 11. dubna 1991 Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, §2. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonInfo.jsp?idBiblio=39560&fulltext=&nr=513~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

může dojít ke kumulaci těchto nákladů a následného „předimenzování“ úvěrového rámce organizace. Vznikne neřešitelný ekonomický problém, který může ohrozit samotnou podstatu fungování neziskové organizace. Tato skutečnost není v oblasti neziskových organizací ničím novým, což lze dokumentovat zakládáním obchodních společností, jejichž hlavním cílem je doplňovat finanční zdroje v zakládající mateřské neziskové organizaci.²⁸

Termín nezisková organizace není v právním řádu České republiky nijak definován. Svým obsahem a výčtem nejbližše definuje zákon o dani z příjmu (dále jen ZDP), který v §18 odst. 3, používá pojem „poplatníci, kteří nejsou založeni nebo zřízeni za účelem podnikání“. Tento termín následně podrobněji definuje v §18 odst. 8, ZDP, že za poplatníky podle odstavce 3 se považují zejména:

- a) zájmová sdružení právnických osob, pokud mají tato sdružení právní subjektivitu a nejsou zřízena za účelem výdělečné činnosti,
- b) občanská sdružení včetně odborových organizací,
- c) politické strany a politická hnutí,
- d) registrované církve a náboženské společnosti,
- e) nadace, nadační fondy,
- f) obecně prospěšné společnosti,
- g) veřejné vysoké školy,
- h) veřejné výzkumné instituce,
- i) školské právnické osoby zřízené podle zvláštního právního předpisu,
- j) obce, organizační složky státu, kraje,
- k) příspěvkové organizace, státní fondy a subjekty, o nichž tak stanoví zvláštní zákon.²⁹

V další práci bude dále popisováno pouze občanské sdružení a obecně prospěšná společnost, které mají největší předpoklady pro realizaci záměrů sociálních podniků a rovněž mají podstatnější výskyt. Z dalších druhů neziskových organizací jsou v sociálním podnikání bagatelně využívány náboženské společnosti.

---

²⁸ STEJSKAL, Jan, KUVÍKOVÁ, Helena a MAŤÁTKOVÁ, Kateřina. Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky, Praha: Wolters Kluwer ČR a. s., 2012, 168 s. ISBN 978-80-7357-973-9.

²⁹ Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992 o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, § 18. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=40374&fulltext=&nr=586~2F1992&part=&name=&rpp=15#local-content>

Občanské sdružení

Občanské sdružení je samostatnou právnickou osobou, které je zakládáno na principu svobodného sdružování občanů, jejich cílem je dosáhnout společných zájmů. Sdružovat se mohou nejen fyzické osoby, ale také právnické osoby. Nejsou povolena sdružení, jejichž cílem by bylo např. popírání nebo omezování osobních, politických nebo jiných práv občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení.

Sdružení mohou založit nejméně tři občané ČR, z nichž alespoň jeden je starší 18 let. Tito vytvoří tzv. přípravný výbor, který vypracuje stanovy sdružení a podá návrh na registraci, ke které přiloží stanovy s předem stanoveným obsahem. Návrh na registraci se podává ministerstvu vnitra České republiky, které rozhodne, zda stanovy sdružení odpovídají zákonným podmínkám. Zakladatelé sdružení neručí za závazky.

Vedle plnění obecných povinností vůči státní správě a samosprávě jsou členové sdružení povinni plnit ustanovení „cíle činnosti sdružení“, které jsou obsaženy ve stanovách sdružení.

Orgány sdružení, způsob jejich ustavování, určení orgánů a funkcionářů oprávněných jednat jménem sdružení je upraveno stanovami sdružení. Jejich rozsah je determinován velikostí sdružení. Obvyklými řídicími orgány sdružení jsou valná hromada, rada (správní, dozorčí), nebo představenstvo.

Vznik a zánik členství upravují stanovy sdružení. Převážně je to upraveno dobrovolným písemným projevem občana např. přihláškou do sdružení a při ukončení členství žádostí o jeho ukončení.

Sdružení zaniká dobrovolným rozpuštěním nebo sloučením s jiným sdružením na základě rozhodnutí valné hromady nebo rozhodnutím Ministerstva vnitra např. z důvodu porušování zásad zákona o sdružování občanů. Zaniká-li sdružení dobrovolným rozpuštěním, rozhodne současně valná hromada o způsobu majetkového vypořádání. Ministerstvo vnitra určí likvidátora, který provede majetkové vypořádání.

Občanská sdružení jsou obvykle financována z více zdrojů. Mohou to být členské příspěvky, dotace ze státního rozpočtu rozdělovány prostřednictvím resortních ministerstev, z rozpočtu územně samosprávních celků, místních samospráv, grantů od nadací (nadačních fondů), nebo darů od fyzických nebo právnických osob. Dalším důležitým zdrojem financování hlavních aktivit sdružení může být také vlastní hospodářská (vedlejší, doplňková,

ekonomická) činnost. Realizovaná hospodářská činnost však nemůže mít převládající charakter, tj. nesmí být účelově využívány výhody „neziskových organizací“ pouze za účelem získání např. daňových výhod poskytovaných ZDP nebo plošným osvobozením získaných darů.³⁰

Obecně prospěšná společnost

Jedná se o společnost, která je zaklána s cílem poskytovat obecně prospěšné služby. Již z názvu je zřejmé, že hlavním mottem založení není „pouhé“ sdružování, ale poskytovat služby v neziskovém sektoru. Jedná se převážně o služby v oblasti sociální, zdravotní nebo kulturní oblasti.

Společnost může založit právnická, nebo právně způsobilá fyzická osoba. Více zakladatelů uzavře smlouvu. Je-li zakladatel jediný, nahrazuje smlouvu zakládací listina sepsaná formou notářského zápisu. Návrh na zápis do obchodního rejstříku u místně příslušného Krajského soudu musí být podán nejpozději do 90 dnů od založení tj. sepsání smlouvy nebo zakládací listiny. Návrh musí mít zákonem předepsané náležitosti a obsah. O.p.s. jsou vedené v oddílu rejstříku obecně prospěšných společností. Za závazky ručí společnost, tudíž nikoliv osoby, které společnost řídí.

Společnost je povinna poskytovat služby uvedené ve smlouvě nebo zakládací listině. Může však vykonávat i jiné činnosti "doplňkové činnosti" za podmínky, že doplňkovou činností bude dosaženo účinnějšího využití prostředků obecně prospěšné společnosti např. pronájem vlastního majetku a zároveň tím nebude ohrožena kvalita, rozsah a dostupnost obecně prospěšných služeb. Obecně prospěšná společnost se nesmí účastnit na podnikání jiných osob. Statutárním zástupcem sdružení je ředitel. Dalšími řídicími orgány jsou správní a dozorčí rada. Správní rada musí mít nejméně 3 členy, počet členů musí být dělitelný třemi. Maximální počet členů již není omezen. Členem správní rady může být jen fyzická osoba, bezúhonná, způsobilá k právním úkonům. Člen správní rady nesmí být členem dozorčí rady a naopak. Funkční období jsou 3 roky. Správní radu jmenuje zakladatel, v zakládací listině však může být stanoveno jinak. Schází se minimálně 2x ročně a rozhoduje většinou přítomných členů. V případě rovnosti hlasů rozhoduje hlas předsedy správní rady, pokud není v zakládací listině či statutu stanoveno jinak. Základním úkolem správní rady je např. rozhodovat o zásadních záležitostech týkajících se vnitřního fungování společnosti,

---

³⁰ Zákon č. 83 ze dne 1. května 1990 o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=38419&fulltext=&nr=83~2F1990&part=&name=&rpp=15#local-content>

vydávat předchozí souhlas k některým právním úkonům, rozhodovat o zrušení, schvalovat rozpočet, účetní závěrku. Kontrolním orgánem společnosti je dozorčí rada. Její zřízení je povinné. Členové dozorčí rady volí ze svého středu předsedu, který svolává a řídí jednání dozorčí rady. Členy dozorčí rady jmenuje zakladatel, nestanoví-li zakládací listina jinak. Jejich úkolem je přezkoumat řádnou a mimořádnou účetní závěrku, výroční zprávu, nejméně jedenkrát ročně podává zprávu řediteli a správní radě o výsledcích své kontrolní činnosti, dohlížet na to, že společnost vyvíjí činnost v souladu se zákony a zakládací listinou obecně prospěšné společnosti. Dozorčí rada je oprávněna nahlížet do účetních knih a jiných dokladů a kontrolovat tam obsažené údaje, svolat mimořádné jednání správní rady, jestliže to vyžadují zájmy obecně prospěšné společnosti. Dozorčí rada je povinna upozornit ředitele a správní radu na porušení zákonů, ustanovení zakládací listiny nebo statutu, na ne hospodárné postupy, popřípadě na další nedostatky v činnosti obecně prospěšné společnosti. K odstranění nedostatku stanovují řediteli nebo správní radě lhůtu k zjednání nápravy. Není-li náprava zjednána, dozorčí rada neprodleně informuje o zjištěných nedostatcích zakladatele.

Statutárním orgánem o.p.s. je ředitel. Řídí její činnost a jedná jejím jménem. Jmenuje jej a odvolává správní radu. Ředitelem může být pouze fyzická osoba, která je bezúhonná a má způsobilost k právním úkonům. Ředitel nemůže být členem správní rady ani dozorčí rady, je však oprávněn účastnit se jednání správní rady a dozorčí rady s hlasem poradním. Svou funkci vykonává ve smluvním poměru.

Společnost zaniká dnem výmazu z rejstříku. K jejímu zrušení může dojít s likvidací nebo bez likvidace např. fúzí, rozdělením. O.p.s. se ruší uplynutím doby, na kterou byla založena, dosažením účelu, pro který byla založena, dnem uvedeným v rozhodnutí správní rady o zrušení obecně prospěšné společnosti, vnitrostátní fúzí nebo rozdělením, dnem uvedeným v rozhodnutí soudu o zrušení obecně prospěšné společnosti, jinak dnem, kdy toto rozhodnutí nabude právní moci nebo prohlášením konkursu na její majetek. O zrušení může rovněž rozhodnout soud. Při zrušení o.p.s. likvidací jmenuje správní rada likvidátora.

Obdobně jako občanské sdružení může o.p.s. realizovat vedle hlavní činnosti také činnost doplňkovou, a to pouze za účelem efektivnějšího využívání svého majetku. Hospodaření se řídí rozpočtem, který schvaluje správní rada. O.p.s. podle zákona o účetnictví vede účetnictví, a to ve zjednodušeném nebo plném rozsahu. O.p.s. je povinna důsledně oddělovat náklady a výnosy spojené s doplňkovými činnostmi a její správou od nákladů a výnosů spojených s hlavní činností o.p.s. Řádná nebo mimořádná účetní závěrka musí být ověřena auditorem

pokud o.p.s. je příjemcem dotací nebo jiných příjmů ze státního rozpočtu, z rozpočtu obce, případně z rozpočtu jiného územního orgánu nebo od státního fondu, pokud jejich celkový objem přesáhne v účetním období, za nějž je účetní závěrka sestavována 1 milion Kč nebo výše čistého obrátu překročil 10 milionů Kč. O.p.s. je povinna vypracovat a zveřejnit výroční zprávu v zákonném rozsahu a termínu, který stanoví správní rada, nejpozději však do šesti měsíců po skončení účetního období a zajistit její uložení do sbírky listin u rejstříkového soudu. Výroční zpráva slouží k informování veřejnosti o činnosti a hospodaření obecně prospěšné společnosti.³¹

---

³¹ Zákon č. 284 ze dne 17. listopadu 1995 o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=43337&fulltext=&nr=284~2F1995&part=&name=&rpp=15#local-content>

3. Principy, cíle a podpora sociálního podnikání

Již více jak 5 let prožívá světová ekonomika finanční krizi. Ekonomové ji hodnotí jako nehlubší finanční krizi od třicátých let 20. století. Krize vypukla v USA z málo významného sektoru sub-prime hypoték do celého světového finančního trhu. Dopad této krize na vnější ekonomické vztahy České republiky byl zvýšen skutečností, že krize globální ekonomiky zasáhla Českou republiku na nejcitlivějším místě, a to v její otevřenosti světu ve sféře toků zboží a kapitálu. I když tento dopad byl na konci minulého desetiletí z části mírněn vnitrofiremními opatřeními v oblasti snižování nákladů, postupně docházelo k propouštění zaměstnanců, když se projevil prudký propad produkce. Nezaměstnanost se zvýšila od roku 2008 z 4,4 % až na hodnotu 9,4 %. V této souvislosti jsou ve stále větší míře postihovány znevýhodněné osoby na trhu práce.³²

Dle § 33 zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti jsou vyčleněny skupiny uchazečů o zaměstnání, kterým je nutné věnovat zvýšenou péči s ohledem na zdravotní stav, věk, péči o dítě či jiných závažných důvodů. Jedná se především o osoby:

- se zdravotním postižením (§ 67),
- starší 50 let věku,
- jsou vedeny dlouhodobě v evidenci uchazečů o zaměstnání,
- potřebující zvláštní pomoc např. osoby, které se přechodně ocitly v mimořádně obtížných poměrech, osoby ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí,
- osoby bez pracovních návyků,
- osoby s nízkým stupněm vzdělání (bez ukončeného základní vzdělání, se základním vzděláním).³³

Nerovný přístup na trh práce pro výše uvedené skupiny fyzických osob je důvodem konkrétních opatření, programů a podpory ze strany vybraných státních institucí a zákonů:

- a) úřadů práce,
- b) daňových zákonů,
- c) zákona o zaměstnanosti,

---

³² ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Zaměstnanost, nezaměstnanost [online]. Český statistický úřad [6.3.2013] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zamestnanost_nezamestnanost_prace

³³ Zákon č. 435 ze dne 13. května 2004 o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=58235&fulltext=&nr=435~2F2004&part=&name=&rpp=15#local-content>

Aktivní politika zaměstnanosti úřadů práce je zaměřena na podporu při zřizování nových pracovních míst. Lze ji poskytnout jak zaměstnavatelům, tak i uchazečům o zaměstnání. Příspěvky jsou poskytovány na základě dohody mezi Úřadem práce a zaměstnavatelem.

Podle § 104 zákona o zaměstnanosti se jedná o:

- a) rekvalifikace,
- b) investiční pobídky,
- c) veřejně prospěšné práce,
- d) společensky účelná pracovní místa,
- e) překlenovací příspěvek,
- f) příspěvek na dopravu zaměstnanců,
- g) příspěvek na zapracování,
- h) příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program³⁴.

Podle § 105 je součástí opatření také poradenství prováděné úřady práce nebo zabezpečené na základě dohody odborným zařízením. Patří zde také podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením a cílené programy k řešení zaměstnanosti.³⁵

Daňové zákony stanovují příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném pracovním místě. Jedná se o příspěvek zaměstnavateli, který zaměstnává osoby se zdravotním postižením, který náleží zaměstnavateli, který zaměstnává více jak 50% osob se zdravotním postižením z celkového počtu svých zaměstnanců. Zaměstnavatel musí plnit podmínky, které uvádí § 78 až § 80 zákona o zaměstnanosti. Systém podpory se vztahuje na chráněné pracovní místo a chráněnou pracovní dílnu (§ 75 zákona č. 435/2004 Sb.).³⁶

Dále zákon o zaměstnanosti stanovuje, že zaměstnavatel, daňový poplatník, může využít slevu na dani podle § 35, odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. o daních z příjmu. Sleva na dani činí 18000 Kč za každého zaměstnance se zdravotním postižením a 60 000 Kč za zaměstnance s těžším zdravotním postižením. Výše vyjmenovaná podpora ze strany státu se snaží pomoci konkrétních nástrojů vytvořit přijatelnější přístup na trh práce znevýhodněným osobám. Vedle výše uvedených nástrojů aktivní státní politiky zvýšení zaměstnanosti se v posledních deseti

---

³⁴ Zákon č. 435 ze dne 13. května 2004 o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=58235&fulltext=&nr=435~2F2004&part=&name=&rpp=15#local-content>

³⁵ Zákon č. 435 ze dne 13. května 2004 o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=58235&fulltext=&nr=435~2F2004&part=&name=&rpp=15#local-content>

³⁶ Zákon č. 435 ze dne 13. května 2004 o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=58235&fulltext=&nr=435~2F2004&part=&name=&rpp=15#local-content>

letech projevuje stále větší snaha o aktivní zapojení znevýhodněných osob formou sociálního podnikání. V další kapitole bude popsán vývoj pojmy sociální ekonomika a její historie v Evropě a České republice, dále sociální podnik, sociální firma a sociální podnikání.³⁷

3.1 Sociální ekonomika

Nejvýstižnější charakteristikou sociální ekonomiky je asi definice Jacques Defourny (2009), presidenta evropské sítě EMES, který hovoří o sociální ekonomice jako konceptu, který představuje moderní řešení některých témat např. poskytování sociálních služeb na místní úrovni, integraci osob ohrožených sociální exkluzí do pracovního procesu. Tento koncept vychází z předpokladů, že státy nejsou schopny již uspokojovat sociální potřeby obyvatel v takové míře a komerční pojetí není zcela vyhovující. Defourny dále uvádí, že společným rysem subjektů sociální ekonomiky je důraz na sociální cíle, prvky podnikání, jehož cílem není maximalizace obrátu a zisku.³⁸

Jedna z největších autorit v České republice Magdalena Hunčová říká o sociální ekonomice: „Sociální ekonomika má ale daleko širší smysl. Pojem sociální tu znamená spolkový, orientovaný na societu, posilující sociální kapitál místních komunit, demokratický. Je to ekonomika, kde nad zájmem kapitálu převládá zájem lidí. Pojem podnik je obecně chápán jako „inovativní záměr, při jehož řešení nese řešitel významná ekonomická rizika“. Takže sociální podnik sám o sobě už je inovace proti kapitálové ekonomice. Není to konkrétní právní forma, je to způsob dosahování užitků a ten může být formalizovaný, ale nemusí. Do sociální ekonomiky proto patří také zaměstnanecké vlastnictví podniku, chráněné dílny, veřejné práce, dobrovolnictví, patří sem všechny neziskové organizace, které mají ekonomickou činnost, všechna družstva a vzájemné podpůrné spolky, které jsou sociálně orientované. Celá svépomocná vzájemně podpůrná ekonomika, které můžeme říkat demokratická, má sociální efekty, produkuje ze své podstaty pozitivní sociální externality“.³⁹

Počátky sociální ekonomiky v Evropě můžeme nalézt ve Francii, kde se tento termín v roce 1830 objevuje poprvé. V Evropě dochází počátkem dvacátého století k rozvoji sociální ekonomiky, ale v padesátých letech ustupuje státnímu a soukromému sektoru. Sociální ekonomika se dostává do pozadí, nastupuje koncepce welfare státu a počátkem sedmdesátých

---

³⁷ Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992 o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, § 18. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=40374&fulltext=&nr=586~2F1992&part=&name=&rpp=15#local-content>

³⁸ Sociální ekonomika: Definice sociální ekonomiky a podnikání – podklad k diskusi. [online]. Sociální ekonomika [5. 3. 2011]. Dostupné z: <http://www.socialni-ekonomika.cz/cs/odborne-informace/82-definice-socialni-ekonomiky-a-podnikani-podklad-k-diskusi.html>

³⁹ HUNČOVÁ, Magdalena. Ekonomický rozměr společnosti. 2.vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 239 s. ISBN 978-80-7357-545-8.

let se projevuje krizí sociálního státu. V řadě západních zemí dochází k omezení sociálních výdajů, které ve svém důsledku podporovaly závislost na státu a omezovaly osobní odpovědnost občanů. Jiná situace je ve východní Evropě, kde stát má hlavní úlohu v ekonomice. Jsou zde přítomny subjekty sociální ekonomiky, družstva, ale nejsou uplatňovány základní principy dobrovolnosti a demokratického řízení.⁴⁰

Ke konci dvacátého století se začíná projevovat krize sociálního státu a ve Francii je v roce 1980 Národní radou pro vztahy mezi vzájemnými společnostmi, družstvy a asociacemi, sepsána Charta sociální ekonomiky. Jak uvádí Dohnalová, formování sociální ekonomiky probíhá na základě vlivu sociální solidarity, spravedlnosti a udržitelné ekonomické spolupráce jednotlivců. V roce 1981 Francie přijala termín sociální ekonomika do své legislativy. Sociální ekonomika začíná být uznávanou formou sociálního podnikání a rozšiřuje se do dalších zemí.⁴¹

V Evropské unii se sociální ekonomika začala objevovat v roce 1989 a v řadě zemí byly zakládány instituce, které se zaměřily na rozvoj a podporu sociální ekonomiky. Došlo také k rozvoji vědeckých institucí, v roce 1996 vznikla vědecká síť EMES, která se specializuje na studium vývoje sociálního podnikání v Evropě. Sociální ekonomika se dále rozvíjí a má stále větší význam v otázkách zaměstnanosti, místního rozvoje a inovace.⁴²

3.2 Sociální ekonomika v ČR, historie a současnost

Subjekty neziskového sektoru jsou samostatné, preferující sociální hlediska a zájmy členů a jejich hlavním posláním není dosahování zisků. Subjekty sociální ekonomiky jsou u nás družstva, občanské sdružení, obecně prospěšná společnost, nadace a nadační fondy.⁴³

Tradičně svépomocné, dobrovolnické a veřejně prospěšné aktivity jsou součástí naší kultury již od 19. století. Vznikala celá řada dobročinných spolků a organizací na podporu umění, vlastenectví, vědy, tělovýchovné jednoty. V roce 1867 byl vydán liberální spolkový zákon – „Zákon o právě spolčovacím“, který legalizoval neformální studentské spolky. Koncem první světové války vznikají charitativní a dobročinné spolky, jejíž záměrem bylo zmírnění válečných následků. V období vzniku Československé republiky bylo právo

---

⁴⁰ DOHNALOVÁ, Marie, PRŮŠA, Ladislav. *Sociální ekonomika*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 176 s. ISBN 978-80-7357-573-1.

⁴¹ DOHNALOVÁ, Marie. *Sociální ekonomika v evropském kontextu*. Brno: CERM, 2006. 314 s. ISBN 80-7204-428-3.

⁴² Dohnalová, M. *Sociální ekonomika v evropském kontextu*. 1.vyd. Brno:CERM, 2006. 314 s. ISBN 80-7204-428-3. s. 94.

⁴³ DOHNALOVÁ, Marie. *Sociální ekonomika v evropském kontextu*. Brno: CERM, 2006. 314 s. ISBN 80-7204-428-3.

spolčovací a shromažďovací zajištěno ústavou. Po roce 1948 začaly akční výbory, které byly zřízeny Ústředním akčním výborem Národní fronty, provádět čistky a spolky, které neprošli revizí, byly rozpuštěny. Po roce 1989 je vytvářena nová legislativní úprava. Dohnalová (2006, s. 130) uvádí „právní úprava jednotlivých typů subjektů třetího sektoru není jednotná a promítá se do několika obecných zákonů a řady samostatných zákonů“.⁴⁴

Jednotlivé typy subjektů třetího sektoru a sociální ekonomiky jsou natolik odlišné, že není možné, aby byly upraveny jednotně. Právě jejich odlišnost je pro rozvoj sociální ekonomiky důležitá. Současný právní řád nedefinuje pojem občanský sektor ani sociální ekonomiku.⁴⁵

3.3 Sociální ekonomika a její subjekty

Evropský ekonomický a sociální výbor definoval společnou charakteristiku subjektů sociální ekonomiky. Společnou charakteristikou je akcentování sociálních cílů, důraz na prvky podnikání, ale bez potřeby maximálního obratu a zisku. Základní hodnoty jsou solidarita, sociální soudržnost, sociální zodpovědnost, demokratické řízení, účast občanů a autonomie, kombinace zaujetí a ohledů k veřejnosti.⁴⁶

Evropská komise používá pro rozlišení typů a forem subjektů sociální ekonomiky definici CEP- CMAF, kde jsou zahrnuty pouze ty subjekty, které vykonávají ekonomickou činnost. Společným rysem subjektů je regionální zaměření a to hlavně na rozvoj místních aktivit, sociálních služeb, vytvoření pracovních míst (Dohnalová, 2006). Mezi základní subjekty patří:

- Družstva
  - dobrovolné a otevřené členství
  - stejná váha hlasu, založena na většině
  - členové přispívají k základnímu jmění, které je proměnlivé
  - autonomie a nezávislost
  - hlavní oblasti činnosti: zemědělství, bankovníctví, výroba, maloobchod, služby
- Asociace
  - dobrovolné a otevřené členství

---

⁴⁴ DOHNALOVÁ, Marie. *Sociální ekonomika v evropském kontextu*. Brno: CERM, 2006. 314 s. ISBN 80-7204-428-3.

⁴⁵ DOHNALOVÁ, Marie. *Sociální ekonomika v evropském kontextu*. Brno: CERM, 2006. 314 s. ISBN 80-7204-428-3.

⁴⁶ VANICKÝ, Josef., TRUHLÁŘOVÁ, Zuzana. *Sociální ekonomika: Výzkumná zpráva nadnárodního partnerství Social Enterprise*. Praha: Orfeus, 2008. 86 s. ISBN 978-80-903519-5-0.

- stejná váha hlasu, založena na většině
- členské příspěvky, není nutný prvotní vklad
- autonomie a nezávislost
- hlavní oblasti činnosti: zajištění služeb v oblasti sociální, zdravotní, sportu, rekreace, péče o starší občany, děti, dobrovolnická práce, zastupování
- **Vzájemné společnosti**
  - dobrovolné a otevřené členství
  - stejná váha hlasu, založena na většině
  - členské příspěvky, není nutný prvotní vklad
  - autonomie a nezávislost
  - hlavní oblasti činnosti: zdravotnictví, životní a ostatní typy pojištění, poskytování hypoték
- **Nadace**
  - řízená správní radou
  - majetek získán z darů a příspěvků
  - hlavní oblasti činnosti: financování výzkumu a jeho provádění, podpora mezinárodních, národních a místních projektů jednotlivců i organizací, podpora dobrovolné služby⁴⁷

Sociální podnik

Podle ustanovení § 5 (Obchodního zákoníku) je podnik soubor hmotných, nehmotných a osobních složek podnikání. Náleží zde věci, práva a majetkové hodnoty, které patří majiteli a slouží k provozování podniku. Zákon označuje podnik za věc hromadnou (zákon č.513/1991 Sb.). V sociální ekonomice je sociální podnik chápán jako subjekt sociální ekonomiky a můžeme jej charakterizovat jako aktéra sociální ekonomiky na mikroúrovni.⁴⁸

Evropská zastřešující organizací EMES definuje sociální podniky na základě charakteristik ekonomické a sociální povahy. Mezi charakteristiky ekonomické povahy patří:

- 1) trvalé aktivity vyrábějící zboží a/nebo k prodeji služeb. Hlavním cílem sociálních podniků není, na rozdíl od tradičních neziskových organizací, angažovanost v dobročinných aktivitách nebo v přerozdělování finančních toků (jako u nadací).

⁴⁷ 3DG enterprise social economy pages in Dohnalová, M. Sociální ekonomika v evropském kontextu. 1.vyd. Brno: CERM, 2006. 314 s. ISBN 80-7204-428-3. s. 24.

⁴⁸ HUNČOVÁ, Magdalena. *Ekonomický rozměr společnosti*. 2.vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 239 s. ISBN 978-80-7357-545-8.

Vyrábějí výrobky nebo poskytují služby lidem. Ekonomická činnost je jeden z hlavních důvodů jejich existence;

- 2) vysoký stupeň autonomie. Sociální podniky jsou zakládány skupinami lidí a jsou jimi řízeny pomocí plánů, které sami vypracovávají. Mohou využívat i veřejné dotace, ale nejsou přímo ani nepřímo řízeny veřejnými institucemi nebo jinými organizacemi (svazy, soukromými firmami atd.). Mají právo „rozhodujícího hlasu“právo aktivitu rozšiřovat či ukončit;
- 3) přijetí ekonomických rizik. Ti, kdo zakládají sociální podniky, jsou si vědomi rizik spojených s ekonomickou činností. Na rozdíl od většiny veřejných institucí závisí udržitelnost a finanční životaschopnost na úsilí zaměstnanců i dobrovolných členů podniku zajistit potřebné zdroje;
- 4) alespoň minimální podíl placené práce. Podobně jako tradiční neziskové organizace mohou sociální podniky kombinovat peněžní a nepeněžní zdroje, placenou a dobrovolnou práci. Nicméně aktivity sociálních podniků vyžadují alespoň minimální podíl placené práce;
- 5) omezené přerozdělování zisku. Mezi sociální podniky patří také ty, které se neřídí podmínkou absolutního zákazu přerozdělování zisku. Tedy organizace, které jako například družstva v některých zemích mohou přerozdělovat v omezené míře zisk mezi své podílníky.⁴⁹

K charakteristikám sociální povahy patří:

- 1) základním smyslem sociálního podniku je provozovat aktivity prospívající společnosti či specifické skupině lidí. Na stejné úrovni je hlavní charakteristikou ekonomiky sociálního podnikání zájem podporovat smysl pro sociální zodpovědnost na místní úrovni;
- 2) sociální podniky vznikají z iniciativ skupin občanů, kteří sdílí jasně určenou potřebu nebo záměr. Tento kolektivní rozměr musí být zachován, i když podnik řídí volení jednotlivci nebo skupina vedoucích – to by nemělo být opominuto;
- 3) rozhodování není založeno na vlastnictví kapitálu (spíše je demokratické). V rámci rozhodovacího procesu by měl být respektován princip „jeden člen, jeden hlas“ nebo alespoň by síla hlasovacího práva nemělo být závislá pouze na výši vloženého kapitálu;
- 4) princip vychází ze zapojení všech zúčastněných aktérů vykonávané aktivity. Důležitou

---

⁴⁹ Defourny, J. (2001). From Third Sector to Social Enterprise. In: Borzaga, C. a J. Defourny (eds.). The Emergence of Social Enterprise. London, EMES: Routledge. Překlad: Dohnalová, M., Šloufová, R., Sedláček, V. 2009

charakteristikou sociálních podniků je spolupráce s klienty či zákazníky, zapojení zainteresovaných partnerů do rozhodovacího procesu a participativní management. V celé řadě případů je jedním z cílů sociálních podniků rozšiřování demokratických principů na místní úrovni prostřednictvím ekonomických aktivit.⁵⁰

TESSEA (Tematická síť pro sociální ekonomiku) definuje sociální podnik a jeho principy v preambuli: „Sociální podnikání jsou podnikatelské aktivity prospívající společnosti a životnímu prostředí. Hraje důležitou roli v místním rozvoji a často vytváří pracovní příležitosti pro osoby se zdravotním, sociálním nebo kulturním znevýhodněním. Zisk je z větší části použit pro další rozvoj sociálního podniku. Pro sociální podnik je stejně důležité dosahování zisku i zvýšení veřejného prospěchu“. Sociální podnik je dále definován jako subjekt sociálního podnikání, tj. právnická osoba, její součást nebo fyzická osoba, které splňují principy sociálního podniku. Sociální podnik naplňuje veřejně prospěšný cíl, který je formulován v základacích dokumentech. Vzniká a rozvíjí se na konceptu tzv. trojího prospěchu – ekonomického, sociálního a environmentálního.⁵¹

K principům sociálního podniku dle výše zmíněné organizace patří:

1. Sociální prospěch

- a) provozování aktivity prospívající společnosti či specifické skupině lidí. Zaměstnávání znevýhodněných osob a/nebo produkce zboží a služeb, které jsou určené specifické skupině lidí nebo místní či širší společnosti, případně činnosti pozitivně ovlivňující udržitelný život lidí v prostředí (krajinně).
- b) demokratické rozhodování - vhodnou formou informovat zaměstnance o chodu podniku, výsledcích hospodaření a dalším jeho směřování, pracovníci mají možnost vyjadřovat se k určitým pracovním záležitostem a ke strategii podniku. Pracovníci si jsou vědomi toho, jak přispívají k plnění veřejně prospěšných cílů sociálního podniku. Sociální podnik cíleně rozvíjí znalosti a dovednosti svých pracovníků.
- c) Je založen z iniciativy občanů - běžný podnik je zakládán „iniciativou kapitálu“ (drženého a vkládaného fyzickou osobou nebo společností) za účelem jeho zmnožení – zisku. SP je zakládán iniciativou lidí k uspokojení jejich potřeb.

---

⁵⁰ Defourny, J. (2001). From Third Sector to Social Enterprise. In: Borzaga, C. a J. Defourny (eds.). The Emergence of Social Enterprise. London, EMES: Routledge. Překlad: Dohnalová, M., Šloufová, R., Sedláček, V. 2009

⁵¹ TESSEA. České sociální podnikání [online] Tessea [27.4.2013]. Dostupné z: <http://www.ceske-socialni-podnikani.cz/cz/socialni-podnikani/socialni-ekonomika-v-cr>

V praxi není téměř žádný podnik zakládán z iniciativy občanů v právním smyslu. Nejčastěji jsou sociální podniky zakládány podnikateli tj. lidmi, kteří umí podnikat a respektují podnikatelskou realitu. Jejich „podnikatelskou“ motivací je uspokojování společenských potřeb. Mnoho „klasických“ podnikatelů časem změni své pořadí hodnot a stanou se podnikateli „s obecně prospěšnými cíli“. Klíčovým slovem není „občan“, ale podnikatel.

2. Ekonomický prospěch

- a) případný zisk je používán přednostně pro rozvoj sociálního podniku nebo pro naplnění veřejně prospěšných cílů,
- b) vykonávání soustavné ekonomické aktivity včetně nesení ekonomických rizik,
- c) nezávislost na veřejných či soukromých institucích,
- d) alespoň minimální podíl placené práce,
- e) možnost vícezdrojového financování.

Sociální podnik působí ve všech sférách hospodářství. Snaží se o vytváření zisku, který se vrací zpět do podniku. Zisk však není primárním cílem podnikání. Převážná část zisku není rozdělována mezi společníky, manažery, členy, akcionáře nebo vlastníky.

V závislosti na právní formě mohou případní členové nést ekonomická rizika prostřednictvím podílu na majetku, financování a rozhodování. Kombinace tržních i netržních (státní subvence a dary) a nepeněžních (dobrovolnictví) zdrojů. Podporuje smysl pro společenskou odpovědnost na místní úrovni. Dodržuje etické principy včetně principu rovných příležitostí. Základním smyslem sociálního podniku je provozovat aktivity prospívající společnosti a/nebo místní komunitě.

3. Environmentální a místní prospěch

- a) uspokojování přednostně místních potřeb a využívání přednostně místních zdrojů,
- b) zapojení důležitých aktérů do činnosti sociálního podniku
- c) podporování smyslu pro sociální zodpovědnost na místní úrovni,
- d) inovativní přístup a řešení,
- e) zohledňování environmentálních aspektů.⁵²

---

⁵² TESSEA. Principy sociálního podniku. Schváleno [online] Tessea [28.4.2013] Dostupné z: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Komunikace/Spolecenska_odpovednost/Spolecenska_odpovednost/Prilohy/principy_soc_podniku.pdf

Sociální firma

Firma označuje název, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku. V případě fyzické osoby se jedná o její jméno a příjmení s možností dodatku, který odlišuje osobu podnikatele nebo druh činnosti. Zákon dále vymezuje jednotlivé povinnosti, které souvisí s užitím firmy.

Není možno zaměňovat pojem „sociální firma“ s pojmem „sociální podnik“. Sociální firma je jen typem sociálního podniku, je jen jedním ze subjektů sociální ekonomiky.

Definice sociální firmy bude pro účely práce využita z materiálu „Standardy sociální firmy“, která byla zpracována v rámci projektu Rozvoj sociální firmy. Program Iniciativy Společenství EQUAL je spolufinancován Evropským sociálním fondem EU a státním rozpočtem České republiky. Sociální firma je dle této definice podnikatelský subjekt, který působí na běžném trhu a je schopný obstát v konkurenci s ostatními podniky. Zároveň usiluje o etiku podnikání – navenek ke svým zákazníkům, konkurentům i směrem ke svým zaměstnancům. Její podnikání a provoz jsou transparentní a srozumitelné pro všechny zainteresované. Za tímto účelem sociální firma buduje vlastní identitu a informuje okolí o své činnosti.

Kromě definice sociální firmy obsahuje materiál také „Standardy sociální firmy“. Jedna z hlavních podmínek je, že zaměstnává minimálně 25 % znevýhodněných na trhu práce v přepočtu na plné úvazky, maximálně však 55 %. Další podmínky standardu pro sociální firmy jsou, že:

- podniká a je schopná obstát na běžném trhu. Podnikání sociální firmy je etické a v souladu s platnými právními předpisy,
- má minimálně 50 % příjmů zajištěno z vlastní produkce, tj. prodeje zboží nebo služeb. Ekonomickým cílem je finančně stabilní, dlouhodobě udržitelná a prosperující firma, která je respektovaná obchodními partnery a bankami,
- všichni zaměstnanci jsou v pracovněprávním vztahu se sociální firmou a jsou za svoji práci finančně ohodnoceni,
- má stanovené etické principy a pravidla vnitřní komunikace a dbá na informovanost svých zaměstnanců,
- zohledňuje potřeby svých zaměstnanců a vytváří podmínky pro jejich úspěšnou adaptaci a výkon kvalitní práce,
- přiměřeně přizpůsobuje pracovní podmínky a prostředí potřebám svých zaměstnanců a zajišťuje jejich odborné vedení a pracovní rozvoj,

- spolupracuje s organizacemi a institucemi, které se zabývají problematikou zaměstnávání osob znevýhodněných na trhu práce či jejich podporou.

Český model sociální firmy vznikl v rámci projektu Rozvoj sociální firmy v letech 2005 - 2008, jehož realizátory byl Fokus Praha, o.s. a Sananim o.s.⁵³

Definovat sociální firmu můžeme na základě znaků organizace CEFEC (Evropská konfederace sociálních firem a družstev), která vymezuje sociální firmu pomocí pěti charakteristik:

- sociální firma je firma vytvořená za účelem zaměstnávání lidí s postižením nebo jinak znevýhodněných na trhu práce;
- jedná se o podnikatelský subjekt, který užívá vlastní tržně orientované výroby zboží a služeb k naplňování svých sociálních cílů;
- podstatný počet zaměstnanců jsou lidé s postižením nebo jiným znevýhodněním na trhu práce;
- každý zaměstnanec dostává tržní mzdu nebo plat odpovídající jeho práci;
- pracovní podmínky by měly být rovné mezi znevýhodněnými zaměstnanci a zaměstnanci bez znevýhodnění;
- všichni zaměstnanci by měli mít stejná práva a povinnosti (sociální ekonomika, co je sociální firma).

Sociální podnikání

Podnikání je upraveno zákonem č.513/1991 Sb. v § 2; jedná se o soustavnou činnost prováděnou samostatně podnikatelem, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost. Účelem podnikání je dosažení zisku.⁵⁴

Sociální podnikání lze definovat jako soustavnou činnost prováděnou podnikatelem nebo firmou, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, jak je uvedeno výše. Jedná se o běžný podnikatelský subjekt, který je schopen etablovat se na běžném trhu. Diferenciací u sociálních firem je, že jejich cílem není jenom dosažení zisku, jinak by neobstály v tržním prostředí, ale v následném určení vygenerovaného zisku. Sociálnímu podnikání jsou sociální cíle nadřazeny nad maximalizaci zisku. Následné použití zisku z rozhodující míry směřuje zpět do firmy,

⁵³ SOCIÁLNÍ FIRMY. Dokumenty [online]. Sociální firmy [26.4.2013]. Dostupné z: <http://www.socialnifirmy.cz/index.php/dokumenty>

⁵⁴ Zákon č. 513 ze dne 11. dubna 1991 Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, §2. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonInfo.jsp?idBiblio=39560&fulltext=&nr=513~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

nikoliv k zakladatelům. Sociální cíle, podporu sociálního začleňování a integrace jsou primárními cíli sociálního podnikání.⁵⁵

Sociální podnikání v České republice

V roce 2002 se v Praze konala Mezinárodní konference o šíření sociální ekonomie, která dospěla k třem zásadním závěrům:

1. sociální ekonomie je reálným jevem, ale není podložena přesným legislativním rámcem, protože doposud neexistuje žádná právnicky přesná definice tohoto fenoménu. To sice svědčí o jeho bohatosti a rozmanitosti, ale současně komplikuje jeho postavení,
2. průběh konference jednoznačně prokázal, že jak členské země EU, tak i země kandidátské se vzájemně od sebe mohou v mnohém učit. Nejde tedy jen o to, že by kandidátské země měly přebírat do svého zákonodárství soubor *acquis communitaires*, ale je zřejmé, že i ony mohou významně obohacovat svými zkušenostmi prostředí v členských zemích EU,
3. přestože neexistuje žádná přesná právní definice sociální ekonomie, je možno se shodnout na třech konstatováních:
  - sociální ekonomie není založena na kapitálu, ale na participativní demokracii,
  - cílem sociální ekonomie není zisk, ale vzájemná solidarita,
  - sociální ekonomie může významnou měrou přispívat k začleňování znevýhodněných osob různých kategorií do společnosti.⁵⁶

Dosud stále platí první závěr, a to že není daná přesná legislativní úprava sociálního podnikání a sociálních firem v České republice. Zajisté lze nalézt metriky, kterými bychom mohli sofistikovaně vydefinovat pojmy jako sociální podnikání, podnik či firma. V České republice jsou všechny sociální podniky zakládány na principu běžných obchodních společností nebo neziskových organizací. V další části bakalářské práce budou popisovány nejběžnější využívané právní formy sociálních firem.

TESSEA zpracovala Analýzu nákladů veřejných rozpočtů na středního nezaměstnaného. Analýza ukázala, že průměrný, respektive střední nezaměstnaný (střední hodnota byla zvolena jako vhodnější z hlediska své vypovídající schopnosti, pod průměrnou mzdou se totiž v ČR nachází 65 % populace) stál v roce 2009 veřejné rozpočty 108130 Kč za 5 měsíců. To je totiž

---

⁵⁵ Zákon č. 513 ze dne 11. dubna 1991 Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, §2. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonInfo.jsp?idBiblio=39560&fulltext=&nr=513~2F1991&part=&name=&rpp=15#local-content>

⁵⁶ CECOP – EST. Souhrnná informace a závěry mezinárodní konference k problematice šíření sociální ekonomie. Dostupné z: http://www.cecop-est.cz/conference_cz.html

doba, po kterou byl tento střední nezaměstnaný bez práce. Měsíční náklady pro veřejné rozpočty tedy vychází na 21626 Kč. Ukazuje se, že celkově stáli nezaměstnaní, zejména kvůli ušlým daním a pojištění, veřejné rozpočty v roce 2009 zhruba 76,3 mld. Kč, což bylo 6,5 % výdajů státního rozpočtu. Částka 108130 Kč zahrnuje nejen přímé náklady, jako je podpora v nezaměstnanosti, ušlý výběr daní a sociálního a zdravotního pojištění, které jednotlivci i zaměstnavatel při ztrátě zaměstnání přestávají platit. Studie vyčíslila nepřímé náklady, které vznikají kvůli sníženým výdajům nezaměstnaných. Tato jejich ušlá spotřeba vede k nižšímu výběru jak přímých, tak nepřímých daní.⁵⁷

Podle studie je statisticky typickým nezaměstnaným ten, který je mladší 40 let, má základní či střední vzdělání bez maturity a doba, po kterou je bez práce, se obvykle pohybuje okolo 5 měsíců. Z výsledků studie vyplývá, že z pohledu veřejných rozpočtů se státu vyplatí podporovat tvorbu pracovních míst pro dlouhodobě nezaměstnané a osoby se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním, a to prostřednictvím podpory rozvoje integračních sociálních podniků. V okamžiku, kdy se tyto osoby pohybují mimo trh práce, nejen že nedochází k tvorbě hodnot, naopak tyto osoby navíc vyvolávají náklady nezaměstnanosti zatěžující veřejné rozpočty. Tyto náklady výrazně převyšují výdaje spojené s podporou vzniku nových pracovních míst. Kromě dopadů na veřejné rozpočty, které byly v rámci zadané studie přesně vyčísleny, přinese zaměstnávání sociálně znevýhodněných osob také další pozitivní efekty, které se jen obtížně vyjadřují penězi, avšak jejich existence je nezpochybnitelná. Jedná se třeba o nárůst sebevědomí, lepší psychický i zdravotní stav sociálně znevýhodněných, což má za následek úsporu ve spotřebě léků a lékařské péče. Dalšími přínosy mohou být navázané vzájemné sociální vazby s kolegy či s většinovou společností; to vše jsou kladné efekty, které integrace sociálně znevýhodněných prostřednictvím zapojení do pracovního procesu s sebou nese (nová ekonomika, online).⁵⁸

---

⁵⁷ TESSEA. Principy sociálního podniku. Schváleno [online] Tessea [28.4.2013] Dostupné z: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Komunikace/Spolecenska_odpovednost/Spolecenska_odpovednost/Prilohy/principy_soc_podniku.pdf

⁵⁸ Nová ekonomika, o.p.s. [online]. Sociální ekonomika [26.4.2013]. Dostupné na internetu: http://www.socialni-ekonomika.cz/images/Pdf/Financovani_socialnich_podniku.pdf

4. Výběr právní formy sociálního podniku

V bakalářské práci nebude popisována tvorba a realizace podnikatelských záměrů situační analýzou trhu ani finančním plánováním. Cílem práce je najít optimální (efektivní) právní formy podnikatelské jednotky pro potencionální zakladatele sociálního podniku podle druhu podnikatelské aktivity sociálního podnikatele. Pro podporu a možnost rychlého a správného rozhodnutí podnikatele, aniž by měl hlubší znalosti všech platných zákonných norem upravující podnikatelské aktivity v České republice. Za tímto účelem byla zpracována tabulka „Přehled právních forem podnikání vhodné pro sociální podniky“. Tabulka obsahuje popis osmi možnosti právních forem podnikání, živnostník, veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezením, akciová společnost, družstvo, občanské sdružení a obecně prospěšná společnost, které jsou analyzovány v šestnácti kritériích. (Příloha č. 1)

4.1 Popis občanského sdružení CENTROM

Občanské sdružení CENTROM (*dále jen CENTROM*) bylo založeno v roce 1999. Od počátku své existence se zaměřuje na problematiku romské komunity s tím, že uvedené vymezení není striktní a v odůvodněných případech se zájem sdružení dotýká sociálně exkludovaných skupin obyvatelstva obecně.

Ve svých počátcích (roky 2000 a 2001) realizovalo sdružení několik projektů z oblasti sociální péče o romskou komunitu se zaměřením na děti. Za tuto činnost obdržel v roce 2003 cenu Evens Prize for Intercultural Education 2003.

V letech 2002 - 2004 se členové CENTROM zapojili do vytváření Komunitního plánu Statutárního města Ostravy. V roce 2004 sdružení posílilo svou personální kapacitu o členy se zkušenostmi s přípravou a řízením projektů financovaných z fondů EU a státního rozpočtu, a provedlo restrukturalizaci členské základny tak, aby došlo k rozdělení sil mezi Komunitní plán a vlastní činnost.

V roce 2005 byl nově zahájen projekt „Sociální bydlení s doprovodným sociálním programem“, původně se 4 byty v lokalitě ulice Sirotky v Ostravě - Vítkovicích. Koncem roku pak byla dokončena rekonstrukce domu Sirotky 45, který je pro práci s našimi klienty stěžejní. V prosinci pak byla podepsána nájemní smlouva na 10 bytů v tomto domě s majitelem – MOB Vítkovice. Na základě podnájemních smluv, jejichž součástí je také kontrakt na doprovodný sociální program, se v průběhu měsíce do těchto bytů nastěhovalo 10 rodin. Kromě aktivit souvisejících se sociálním bydlením započala práce na vybavení a zprovoznění Nizkoprahového centra pro děti a mládež, jehož součástí byla také specializovaná mateřinka.

V letech 2006 a 2007 byl realizován projekt v rámci Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů „Podpora pracovních míst, poradenství a motivační aktivity CENTROM“. Jednalo se o poskytování odborného poradenství klientům z řad dlouhodobě nezaměstnaných a dále o realizaci rekvalifikačního kurzu pro terénní sociální pracovníky, který absolvovalo 10 nezaměstnaných osob; zaměstnání následně našlo 8 frekventantů, z toho 6 CENTROM.

V letech 2007 - 2009 získal CENTROM do pronájmu další bytové jednotky určené pro realizaci projektu Bydlení s doprovodným sociálním programem v městských obvodech Vítkovice, Radvanice a Bartovice, Moravská Ostrava a Přívoz a pokračovala v poskytování zaregistrovaných služeb.

V roce 2010 se CENTROM rozšířil o pobočku v Ostravě – Radvanicích a začalo i zde poskytovat sociální služby. V tomtéž roce byl zakoupen dům na ulici Siroteč 45a a byl tak získána možnost bydlení s nájemní smlouvou pro další klienty.

V letech 2011 a 2012 se jednalo o souhrn vzájemně propojených aktivit, jejichž základem byl projekt bydlení s doprovodným sociálním programem.

Aktivity CENTROM začínají u předškolních dětí v rámci specializované mateřinky/střediska pro rodiny s předškolními dětmi a terénní práce. Pokračují prací se školními dětmi a mládeží v rámci nízkoprahového zařízení pro děti a mládež, prací s dospělými v rámci odborného sociálního poradenství a završují se působením na rodinu jako celek v programu bydlení s doprovodným sociálním programem.

Program komplexního působení na rodinu je základním předpokladem naplnění hlavních cílů:

- posílení schopnosti rodin udržet si bydlení v nájemním vztahu (prevence ztráty nájemního bydlení, terénní práce, poradenství),
- vybudování schopnosti rodin získat a následně si udržet bydlení v nájemním vztahu (program bydlení s doprovodným sociálním programem, realizace ambulantních programů, poradenství),
- vybudování schopnosti předškolních dětí z cílové skupiny absolvovat proces vzdělávání v základním školství (specializovaná mateřinka/středisko pro rodiny s předškolními dětmi),
- posílení schopnosti školních dětí z cílové skupiny absolvovat proces vzdělávání v základním školství a zvýšit jejich vyhlídky na získání dalšího vzdělání jako předpokladu zaměstnatelnosti (NZDM, poradenství),
- zvýšení způsobilosti cílové skupiny k jednání s úřady a bezproblémovému styku s majoritou (poradenství, terénní práce).

Vzhledem ke snižujícímu se objemu finančních prostředků na poskytování sociálních služeb ze strany donátorů, např. z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR, Krajského úřadu Moravskoslezského kraje, Magistrátu města Ostrava a snaze rozšířit možnost nájemního bydlení, došlo vedení CENTROM k závěru, získat nové kapacity tím, že si vytypované bytové domy pro bydlení s doprovodným sociálním programem samo opraví a navíc získá finanční prostředky pro nákup dalších bytových domů v lokalitách svého působení a zájmu.⁵⁹

4.2 Třístupňové bydlení

Nosným sociálním programem CENTROM je koncept, který rozděluje bydlení na tři základní stupně. Program je aplikován v sociálně vyloučených lokalitách a zahrnuje rovněž poskytování sociálního programu např. zajišťování terénního programu, nízkoprahového zařízení pro děti a mládež, sociálního poradenství.

Nejnižší 3. stupeň zahrnuje ubytovny, přelidněné a hygienicky závadné byty či jiným způsobem nevyhovující prostory, v nichž někteří členové cílové skupiny žijí. 2. stupeň představuje kvalitativně vyšší bydlení, které tvoří jakýsi mezistupeň mezi bydlením v nevyhovujícím bytě a bytem s nájemní smlouvou. Zpravidla se jedná o bydlení s podnájemní smlouvou na dobu určitou. Za první stupeň je pak považováno bydlení s nájemní smlouvou.

CENTROM se v minulých letech hlavně zaměřoval na budování 2. stupně bydlení. Jednalo se o byty, jejichž vlastníkem je statutární město Ostrava nebo společnost RPG byty, s.r.o. Tyto subjekty CENTROM byty pronajímají, obyvatelé bytů pak mají statut podnájemníka. Podnájemní smlouva je uzavírána vždy na dobu určitou a je zpravidla prodlužována do doby, než rodina získá bydlení 1. stupně.

O byt může požádat osoba, která:

1. Je členem rodiny s dětmi (není podmínkou, ale rodiny s dětmi budou upřednostněny).
2. Má trvalé bydliště v Ostravě – Vítkovicích nebo v Ostravě – Radvanicích.
3. Nemá dluhy vůči městskému obvodu, ve kterém o bydlení žádá.

Všechny žádosti, které CENTROM obdrží, jsou zaevidovány, nejedná se však o pořadník. V případě uvolnění bytu nejsou osoby oslovovány v pořadí, ve kterém svůj zájem o získání

---

⁵⁹ CENTROM. Výroční zprávy [online] Centrom [13.4.2013] Dostupné z: <http://centrom.cz/index.php/tiskove-zpravy>

bytu projevíly. Upřednostněny jsou osoby, jejichž potřeba získání bytu je v danou chvíli akutnější.

K 1. 1. 2013 takto CENTROM provozuje 32 bytů 2. stupně v Ostravě – Vítkovicích a v Ostravě – Radvanicích. Dále je provozováno 10 bytů v 1. stupni. Další byty ve druhém stupni se připravují v rámci nového projektu „Sociální inkluze Ostrava“, který je realizován Statutárním městem Ostrava. Do tohoto projektu má být postupně zapojeno do roku 2020 až 6.000 obyvatel Ostravy, kteří v současnosti žijí ve vyloučených lokalitách (Příloha č. 2).

Byty jsou obvykle o velikosti 1+1 nebo 2+1. Podnájemníci mohou využívat CENTROM poskytované sociální služby. Záleží však zcela na nich, zda se jich rozhodnou využívat.

V roce 2010 CENTROM koupil bytový dům v Ostravě - Vítkovicích, v němž poskytuje byty 1. Stupně. Jedná se o 10 plně zrekonstruovaných nájemných bytů s vlastní nájemní smlouvou. Nájemné, které nájemníci hradí, je na obdobné úrovni, jako nájemné obvyklé v dané lokalitě. Pravidelné platby nájemného jsou základním předpokladem pro prodloužení podnájemní smlouvy na dobu určitou.

Managementem CENTROM jsem byl osloven s požadavkem, zda bych provedl důkladný rozbor příslušných zákonných předpisů a norem, jehož výsledkem by bylo doporučení týkající se vhodné formy podnikání pro nově zakládaný „Sociální podnik, který ve své hlavní činnosti bude poskytovat nájemní nebo podnájemní byty v rámci konceptu „třístupňového bydlení“ a také v programu „Inkluze“, a to v sociálně vyloučených lokalitách v rozsahu města Ostravy. Doplnkovou činností sociálního podniku budou stavební a úklidové práce související s přípravou nových bytů pro výše uvedené programy. Objem doplňkových činností bude závislý na množství bytů vhodných pro hlavní činnost.

Pro rozhodování o vhodné formě podnikání byl sestaven přehled vhodných zákonných forem podnikání včetně jejich základních charakteristik (Příloha č. 1), s cílem vybrat optimální formu pro stanovený podnikatelský závěr CENTROM.

Po provedené detailní analýze jednotlivých forem podnikání byly vybrány dvě nejvhodnější formy podnikání pro připravovaný projekt založení sociálního podniku (Příloha č. 3). Jedná se o obecně prospěšnou společnost (OPS) a společnost s ručením omezeným (SRO), které budou následně v bakalářské práci analyzovány, a to z těchto tří hledisek:

- 1) obecných zákonných norem,
- 2) zákona o dani z příjmu (dále jen ZDP)

3) účetních předpisů (zákon o účetnictví, vyhláška a standardy).⁶⁰

4.3 Podklady OPS

OPS je v České republice vcelku nová forma právnické osoby. Má právní subjektivitu i způsobilost k právním úkonům. Zakládá se podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech (dále jen ZOPS). Účelem zřízení OPS je poskytování široké veřejnosti obecně prospěšné služby za předem stanovených, a pro všechny uživatele stejných podmínek. Kladný výsledek hospodaření (zisk) nesmí OPS použít ve prospěch svých zakladatelů, členů jejich orgánů nebo zaměstnanců, ale ve smyslu § 2, odst.1, písm. c) ZOPS musí být použit na poskytování obecně prospěšných služeb pro které byla OPS založena.⁶¹

Z hlediska vedeného účetnictví je povinností OPS (§ 19, odst. 1 ZOPS) důsledně oddělit v účetnictví náklady a výnosy spojené s:

- a) doplňkovými činnostmi,
- b) obecně prospěšnými službami,
- c) náklady a výnosy nepatřící do předchozích skupin,
- d) správou obecně prospěšné společnosti.

Oddělení nákladů a výnosů doplňkové činnosti od nákladů a výnosů hlavní činnosti účetní jednotky je obvyklým požadavkem daňových a účetních právních norem pro neziskové organizace např. § 20 odst. 7 ZDP. Požadavek na oddělení nákladů a výnosů spojených se správnou OPS je však již nad běžný rámec předpisů.⁶²

OPS je povinna ověřit svou roční účetní závěrku auditorem (§ 19, odst. 2) v případě, že je:

- a) příjemcem dotací nebo jiných příjmů ze státního rozpočtu, z rozpočtu obce případně z rozpočtu jiného územního orgánu nebo od státního fondu, jejichž celkový objem přesáhne v roce, za nějž je účetní závěrka sestavována, 1 milion Kč, nebo

---

⁶⁰ CENTROM. Trístupňové bydlení [online] Centrom [13.4.2013]. Dostupné z: <http://centrom.cz/index.php/tristupnoveho-bydleni>

⁶¹ Zákon č. 248 ze dne 28. Zář 1995 o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=43270&fulltext=&nr=248~2F1995&part=&name=&rpp=15#local-content>

⁶² Zákon č. 248 ze dne 28. Zář 1995 o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=43270&fulltext=&nr=248~2F1995&part=&name=&rpp=15#local-content>

b) výše čistého obratu překročila deset milionů korun.⁶³

Účetnictví smí OPS ve smyslu § 9 Zákona o účetnictví vést v plném nebo zjednodušeném rozsahu.

Vedené účetnictví se řídí:

- a) zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- b) vyhláškou č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví a
- c) Českými účetními standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví.

Dle § 21 ZOPS musí OPS vypracovávat a zveřejňovat výroční zprávu o činnosti a hospodaření v zákonem stanoveném rozsahu a obsahu, a to vždy nejpozději do 6 měsíců po skončení účetního období.

Pokud OPS poruší ustanovení dle § 2, § 17 nebo § 20 ZOPS, jsou následně dle § 22 uplatňovány sankce. Porušením může být např.:

- použití zisku ve prospěch zakladatelů, členů jejich orgánů nebo zaměstnanců,
- vykonává doplňkovou činnost v takovém rozsahu, že je ohrožena kvalita, rozsah a dostupnost obecně prospěšných služeb,
- účastní se na podnikání jiných osob,
- nevypracuje nebo nezveřejní výroční zprávu o činnosti a hospodaření ve stanoveném termínu, případně vůbec, výroční zprávu veřejně nepřístupní.

V takových případech nesmí OPS uplatnit zvýhodnění, která jí umožňují např. ZDP, zákon č. 357/1992., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí a v roce

---

⁶³ Zákon č. 248 ze dne 28. září 1995 o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=43270&fulltext=&nr=248~2F1995&part=&name=&rpp=15#local-content>

následujícím po roce, v němž k porušení došlo, nemůže OPS uplatnit daňová zvýhodnění dle ZDN.

Daňová zvýhodnění OPS

Z daňového hlediska se jedná o:

- 1) zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů,
  - a) § 18 odst. 4 písm. a) – předmětem daně nejsou příjmy vyplývající z jejich poslání (druh služeb je vedený v zakládací listině nebo smlouvě) za podmínky, že vynaložené náklady v souvislosti s prováděním těchto činností jsou vyšší.
  - b) § 18 odst. 4 písm. b) - předmětem daně nejsou příjmy např. z dotací, příspěvků na provoz a jiných podpor ze státního rozpočtu, rozpočtu kraje a rozpočtu obce poskytnutých podle zvláštních právních předpisů,
  - c) § 18 odst. 4 písm. c) - předmětem daně nejsou příjmy u úroků z vkladů na běžném účtu,
  - d) § 18 odst. 6 – předmětem daně nejsou příjmy z poskytovaných obecně prospěšných činností, pokud dosažené příjmy jsou nižší nebo rovny než související náklady vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení,
  - e) § 20 odst. 7 – možnost zjištěný základ daně z příjmu snížit až o 30 %, maximálně však o 1000000 Kč, použijí-li prostředky získané takto dosaženou úsporou daňové povinnosti ke krytí nákladů souvisejících s činnostmi, z nichž získané příjmy nejsou předmětem daně, a to nejpozději ve 3 bezprostředně následujících zdaňovacích obdobích.
- 2) zákon č. 357/1992., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů

Dle § 20 odst. 4 písm. b) jsou dary přijaté OPS osvobozené od daně darovací za podmínky, že bezúplatně nabytý majetek je určen na její činnost vykonávanou v souladu se ZOPS. Pokud by byl bezúplatně nabytý majetek použit nebo poskytnut na jiné účely než na činnost vykonávanou v souladu se ZOPS., nárok na osvobození zanikne. V podstatě se jedná o dary určené na financování poskytování veřejně prospěšných služeb.⁶⁴

---

⁶⁴ Zákon č. 248 ze dne 28. Září 1995 o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=43270&fulltext=&nr=248~2F1995&part=&name=&rpp=15#local-content>

Daňové přiznání za výše uvedené dary se v souladu s § 21 odst. 1 písm. d) podává u příslušného územního pracoviště finančního úřadu do 30. dnů po uplynutí příslušného kalendářního roku. Obdobně to platí také pro daň dědickou. Jedná se však o výjimečnou situaci, která se vyskytuje velmi zřídka.

3) Zákon č. 338/1992 Sb. o dani z nemovitostí v platném znění

a) daň z pozemků - OPS jsou ve smyslu § 4 odst. 1 písm. f) osvobozeny od daně z pozemků, pokud pozemky tvoří jeden funkční celek se stavbou ve vlastnictví OPS. Pozemkem tvořícím jeden funkční celek se stavbou se rozumí část pozemku nezbytně nutná k provozu a plnění funkce stavby. Podmínkou pro uplatnění osvobození je skutečnost, že tyto pozemky nejsou využívány k doplňkové činnosti nebo pronajímány. Osvobození musí OPS uplatnit v daňovém přiznání.

b) daň z nemovitosti - OPS jsou ve smyslu § 9 odst. 1 písm. f) osvobozeny od daně ze staveb ve vlastnictví OPS. Toto osvobození se vztahuje také na byty a samostatné nebytové prostory. I v tomto případě platí, že osvobození se uplatní tehdy, pokud stavby, byty nebo samostatné nebytové prostory nejsou využívány k podnikatelské činnosti nebo pronajímány. Osvobození musí OPS uplatnit v daňovém přiznání.

4) Zákon č. 16/1993 Sb. o dani silniční v platném znění (dále jen ZDS)

Silniční motorová vozidla v majetku OPS, která nejsou používána k podnikání nebo v přímé souvislosti s podnikáním nejsou ve smyslu § 2, odst. 1 ZDS předmětem daně silniční.

Nevýhody OPS

Při výpočtu základu daně, posuzujeme výpočet daně ve smyslu ustanovení § 18, odst. 6 ZDP podle jednotlivých činností. Není tudíž možné kompenzovat ztrátu z obecně prospěšné činností s doplňkovými činnostmi.

OPS podle § 34 odst. 3 ZDP nemohou uplatnit daňovou ztrátu jako položky odčitatelné od základu daně (s výjimkou OPS, které jsou vysokou školou nebo provozují zdravotnické zařízení). To znamená, že OPS musí vždy zdanit příjmy z doplňkové činnosti, ale případnou daňovou ztrátu jako položku odčitatelnou od základu daně uplatnit, kromě výše uvedených výjimek, nemůže.

4.4 Podklady s.r.o.

4.4.1 Obecná charakteristika s.r.o.

Společnost s ručením omezeným je nejjednodušším a nejrozšířenějším typem kapitálových společností v České republice. Celkový počet SRO k 31.12 2012 byl 348334 společností. Výhody SRO jsou v omezeném ručení za závazky společnosti, relativně nízké hodnotě minimálního základního jmění a malé administrativní náročnosti. Jedná se o kvalitativní posun v podnikání fyzické osoby a zvýšení profesionálního přístupu.

Výhody s.r.o.

- společnost může založit pouze 1 osoba,
- základní vklad u společnosti s.r.o. činí pouze 200000 Kč,
- lepší ochrana osobního majetku oddělením firemního a soukromého majetku,
- společníci ručí pouze do výše nesplaceného základního kapitálu,
- možnost prodeje společnosti,
- větší možnost získání nového kapitálu, společníků nebo půjček od bank,
- větší důvěra zákazníků a obchodních partnerů,
- navýšení základní kapitál novými vklady nebo přistoupením nových společníků řízení,
- společnosti s r.o. je možné předat jednatelem nebo dalším společníkům.

Nevýhody s.r.o.

- nutný počáteční kapitál,
- statutárními orgány jsou pouze zvolení společníci v postavení jednatelů,
- administrativně náročnější jednání se státními úřady.

Základní povinnosti:

Hlavními povinnostmi společnosti s ručením omezeným v oblasti daňové a účetní je:

- vedení účetnictví,
- podávání daňového přiznání k dani z příjmu právnických osob,
- zakládání účetní závěrky, návrhu rozdělení zisku, a případně zprávy o vztazích mezi propojenými osobami do sbírky listin na obchodním rejstříku,
- uspořádání valné hromady nejméně jednou za rok.

Na rozdíl od OPS nemusí s.r.o. oddělovat v účetnictví náklady a výnosy spojené s doplňkovou činností nebo správnou OPS od obecně prospěšných služeb. Vedení účetnictví SRO je tudíž podstatně jednodušší než u OPS.

Povinnost mít auditorem ověřenou řádnou účetní závěrku, mimořádnou účetní závěrku a výroční zprávu mají s.r.o., pokud ke konci rozvahového dne účetního období, za nějž se účetní závěrka ověřuje, a účetního období bezprostředně předcházejícího, překročily nebo již dosáhly alespoň dvě ze tří uvedených kritérií:

1. aktiva celkem více než 40 mil. Kč,
2. roční úhrn čistého obrátu více než 80 mil. Kč,
3. průměrný přepočtený stav zaměstnanců v průběhu účetního období více než 50.

Je zřejmé, že převážné části s.r.o. se audit řádné účetní závěrky nebude týkat, neboť hodnoty výše uvedených kritérií se týkají středně velkých podniků.

Účetnictví musí s.r.o. ve smyslu § 9 Zákona o účetnictví vést v plném rozsahu. Vedené účetnictví se řídí:

- a) zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- b) vyhláškou č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví
- c) Českými účetními standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Daňové zvýhodnění s.r.o.

Na rozdíl od OPS, netýkají se SRO žádná speciální daňová zvýhodnění, kromě těch, která jsou uvedena v ZDP. Společnost je povinna odvádět z vypočteného základu daně 19 % tj. bez možnosti snížení základu daně. Totéž se týká daně darovací, daně z nemovitosti nebo pozemků.

4.5 Náklady na založení OPS a s.r.o.

Náklady na založení společností můžeme rozdělit do dvou základních skupin:

- a) náklady na právní poradenství,
- b) náklady na samotné založení.

U obou forem společností je nutno sepsat zakládací (zakladatelskou) listinu (smlouvu), notářsky ověřit podpisy, doložit výpisy z rejstříku trestů. Výhodou OPS je, že zakladatelé nejsou povinni hradit poplatek za návrh na zápis do obchodního rejstříku. Jedná se o částku 6.000,- Kč.

Celková výše nákladů na založení OPS je ovlivněna tím, zda při zakládání využijeme služeb právní kanceláře nebo si tyto záležitosti zařídí sami zakladatele (společníci). Náklady se tudíž pohybují v rozpětí od 10.000,- Kč do 15.000,- Kč. U SRO jsou tyto celkové náklady v rozsahu od 15.000,- Kč do 30.000,- Kč.

4.6 Konečný výběr právní formy

Výběr bude proveden na základě rozhodovacího bloku v Příloze č. 3.

Vzhledem k daňovým osvobozením je výhodnější formou OPS v případech, kdy obecně prospěšná činnost je ztrátová a tato ztráta je kryta zcela nebo částečně z vedlejší činnosti, což zajistí finanční stabilitu OPS.

Další zvýhodnění je v případech, kdy OPS má trvalý značný zdroj z fundraisingu, tj. ze systematického získání finančních prostředků nebo věcných darů. V případě projektu „bydlení“ není managementem CENTROM předpokládáno získání velkého objemu darů; bude se jednat s velkou pravděpodobností jen o výjimečné situace.

Další výhodou je pokud OPS využívá ke své činnosti nemovitý majetek. Což platí v případě CENTROM, který by do OPS vložil bytový dům s 10 bytovými jednotkami. Osvobození od daně z nemovitosti činí 3.700 Kč ročně.

Další úsporu může OPS realizovat v případě silniční daně, a to pokud bude silniční motorové vozidlo využíváno pouze pro účely veřejně prospěšných služeb. CENTROM má využívat pro své činnosti a služby 4 silniční motorová vozidla. U všech těchto vozidel se předpokládá, že budou využívány jak pro účely veřejně prospěšných služeb tak i doplňkových činností. Proto zde nebude možno realizovat úsporu na dani silniční.

V případě ziskovosti obou činností tj. jak obecně prospěšných tak doplňkové činnosti se zásadním způsobem snižuje výhodnost OPS před SRO. Je tomu proto, že snížení základu daně podle § 20, odst. 7 ZDP pak v podstatě funguje pouze jen jako časový posun. Uspořená daň nemůže být uplatněna ke krytí nákladů souvisejících s obecně prospěšnými činnostmi a poplatník je povinen uspořenou daň vrátit ve třetím bezprostředně následujícím zdaňovacím období. To znamená, že pokud uplatníme snížení základu daně v roce 2012, je poplatník povinen daň z PPO vrátit za zdaňovací období roku 2014.

Další nevýhodou OPS je případná neuznatelnost nákladů v případech, kdy náklady vynaložené v rámci dotačních programů nebudou poskytovatelem dotace uznány, a to z důvodu ustanovení § 18 ZDP (dotace nejsou předmětem daně z PPO). Toto se však netýká SRO, neboť dotace jsou účtovány do výnosů a jsou součástí daňových příjmů. Neuznané „dotační“ náklady jsou proto součástí daňových nákladů.

Poskytnutí dotací je ve své podstatě daňově neutrální i před rozdílnost v účtování a posuzování z hlediska ZDP, což je dokumentováno výpočty v přílohách k této bakalářské práci.

Bakalářská práce se nezabývá vlivem DPH, neboť je dáno, že bez ohledu na případnou právní normu, bude sociální podnik vždy plátcem DPH, a to s ohledem na nákupy movitých věcí v objemu více než 1 milion korun.

Vzhledem k managementem předpokládané převážné ztrátovosti z Obecně prospěšné činnosti a kladného základu daně (zisku) z doplňkové činnosti bylo doporučeno CENTROM zvolit právní formu OPS před SRO. I když OPS je po stránce stanovení základu daně i vedeného účetnictví náročnější formou, daňové úspory dosahují takové výše, že i tyto nevýhody budou finanční kompenzovány.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo doporučit řídicímu výboru občanského sdružení CENTROM optimální právní formu při realizaci jejich projektu, kterým je založení sociálního podniku. Ten bude poskytovat sociální bydlení jako obecně prospěšnou službu a v doplňkové činnosti bude poskytovat práce stavebního charakteru.

Pro účely práce byl teoreticky ukotven pojem podnikání, jeho právní formy, pojem nezisková organizace a její dva typy – občanské sdružení a obecně prospěšná společnost. Pozornost byla též věnována definování pojmů sociální ekonomika, sociální podnikání, sociální podnik a sociální firma.

Na základě vytvořeného přehledu všech právních forem podnikání a jejich srovnání vyšlo najevo, že nejvhodnějšími formami pro založení sociálního podniku jsou obecně prospěšná společnost a společnost s ručením omezeným. Tyto dvě formy byly dále srovnávány jak z pohledu nákladů na jejich založení, z pohledu daňových zvýhodnění, tak i z pohledu celkových výhod a nevýhod. Bližší srovnání poskytl vytvořený rozhodovací blok, který srovnával obě varianty z pohledu výnosnosti a ztrátovosti v hlavní a doplňkové činnosti.

Na základě těchto srovnání byla managementu občanského sdružení CENTROM pro účely založení sociálního podniku zvolena varianta obecně prospěšné společnosti. Důvodem byla daňová zvýhodnění, možnost uznání nákladů v případě, že vynaložené náklady v rámci dotačních programů nebudou poskytovatelem dotace uznány. Vzhledem k předpokládané převážné ztrátovosti z hlavní činnosti je obecně prospěšná společnost výhodnější formou z důvodů částečného či úplného krytí ztráty z vedlejší činnosti.

Seznam zdrojů

- DOHNALOVÁ, Marie. *Sociální ekonomika v evropském kontextu*. Brno: CERM, 2006. 314 s. ISBN 80-7204-428-3.
- DOHNALOVÁ, Marie, PRŮŠA, Ladislav. *Sociální ekonomika*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 176 s. ISBN 978-80-7357-573-1.
- DOHNALOVÁ, Marie a kol. *Sociální ekonomika – vybrané otázky*, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2009, 100 s. ISBN 978-80-7416-052-3.
- DVOŘÁK, Tomáš, *Osobní obchodní společnosti*, Praha: ASPI - Wolters Kluwer ČR, 2008. 344 s. ISBN 978-80-7357-383-6.
- ELIÁŠ, Karel, POKORNÁ, Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurz obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*, 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010, 538 s. ISBN 978-80-7400-048-5.
- HUNČOVÁ, Magdalena. *Ekonomický rozměr společnosti*. 2.vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 239 s. ISBN 978-80-7357-545-8.
- HUNČOVÁ, Magdalena. *Sociální ekonomika a sociální podnik*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2007. 181 s. ISBN 978-80-7044-946-2.
- JUNGER, Josef. *Podnikání I*, Ostrava, VŠP Studijní materiál, 2001,
- KLANG, Miloš. *Obchodní společnosti. Průvodce právní úpravou v ČR*, Praha: Arch. 96 s. ISBN 80-86165-90-6.
- NOVÁK, Josef, KOČIŠÁKOVÁ, Petra, NOVOTNÝ, Leo, *Zakládání podniků a investování*, VŠB – Technická univerzita Ostrava, Ostrava, 2007, učební text
- REKTOŘÍK, Jaroslav a kol., *Organizace neziskového sektoru*, 3. vyd. Praha: EKOPRESS, 2010, 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.
- RŮŽIČKOVÁ, Růžena, *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*, 9. vyd. Olomouc: ANAG, 2007, 238s. ISBN 978-80-7263-404-0.
- SRPOVÁ, Jitka, Václav ŘEHOŘ a kol. *Základy podnikání - teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů*. 1. vyd. Praha: GRADA, 2010. 427 s. ISBN 978-80-247-3339-5.
- STEJSKAL, Jan, KUVÍKOVÁ, Helena a MATĚJKOVÁ, Kateřina. *Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky*, Praha: Wolters Kluwer ČR a. s., 2012, 168 s. ISBN 978-80-7357-973-9.

STUHLÍKOVÁ, Helena, KOMRSKOVÁ, Sofia. *Zdaňování neziskových organizací*, 6. vyd. Olomouc: ANAG, 2008, 343s. ISBN 978-80-7263-434-7.

VANICKÝ, Josef., TRUHLÁŘOVÁ, Zuzana. *Sociální ekonomika: Výzkumná zpráva nadnárodního partnerství Social Enterprise*. Praha: Orfeus, 2008. 86 s. ISBN 978-80-903519-5-0.

ŠEDIVÝ, Marek, MEDLÍKOVÁ, Olga, *Úspěšná nezisková organizace*, 2. vyd. Grada Publishing, a.s., 2011, 160, ISBN 978-80-247-4041-6.

ŠVARC, Zdeněk, *Základy obchodního práva*, 3. vyd. Plzeň, Aleš Čeněk, 2011, 426 s. ISBN 978-80-7380-322-3.

VEBER, Jaromír, SRPOVÁ Jitka a kolektiv. *Podnikání malé a střední firmy*, 3. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2012. 336 s. ISBN 978-80-247-4520-6.

VYCHOPĚŇ, Jiří. *Společnost s ručením omezeným*, 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR a. s., 2011, 232s. ISBN 978-80-7357-699-8.

OSTATNÍ ZDROJE

Defourny, J. (2001). From Third Sector to Social Enterprise. In: Borzaga, C. a J. Defourny (eds.). *The Emergence of Social Enterprise*. London, EMES: Routledge. Překlad: Dohnalová, M., Šloufová, R., Sedláček, V. 2009

INTERNETOVÉ ZDROJE

<http://www.businessinfo.cz>

Zdroj: <http://www.rzp.cz/statistiky.html>

http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zamestnanost_nezamestnanost_prace

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND, [online]. [cit. 25-6-2012]. Dostupné na internetu: <http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz/oblast-podpory-3-3-integrace-socialne-vyloucenych-skupin%20na?highlightWords=osoby+znev%C3%BDhodn%C4%9Bn%C3%A9+na+trhu+pr%C3%A1ce%3E>

Sociální ekonomika: Definice sociální ekonomiky a podnikání – podklad k diskusi. [online]. Změněno 2009 [citováno 5. března 2011]. Dostupné z: <http://www.socialni-ekonomika.cz/cs/odborne-informace/82-definice-socialni-ekonomiky-a-podnikani-podklad-k-diskusi.html>.

SOCIÁLNÍ FIRMY. Dokumenty [online]. Sociální firmy [26.4.2013]. Dostupné z: <http://www.socialnifirmy.cz/index.php/dokumenty>

Sociální ekonomika: Co je sociální firma? [online]. Změněno 2006 [citováno 18. března 2011]. Dostupné z: <http://www.socialni-ekonomika.cz/cs/odborne-informace/88-co-je-socialni-firma.html>.

CECOP – EST. Souhrnná informace a závěry mezinárodní konference k problematice šíření sociální ekonomie. Dostupné z: http://www.cecop-est.cz/conference_cz.html

ZÁKONY

zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění,

zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění

zákon č. 582/1992 Sb., o dani z příjmu

zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech

zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí

zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)

zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů

zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční

Seznam zkratek

Daň z PPO – daň z příjmu právnických osob

Opsl – obecně prospěšné služby

OPS – obecně prospěšná společnost

HV – hospodářský výsledek

ZD – základ daně

DzN – daň z nemovitosti

ZDP – zákon o dani z příjmu

SRO – společnost s ručením omezeným

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání bakalářské práce

Student: **Miroslav Grašar**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 02 Veřejná ekonomika a správa
Téma: Sociální podnikání v ČR
Social Business in the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Právní formy podnikání
  3. Principy, cíle a podpora sociálního podnikání
  4. Výběr právní formy sociálního podniku
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledku bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DOHNALOVÁ, Marie a kol. *Sociální ekonomika – vybrané otázky*. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2009. 100 s. ISBN 978-80-7416-052-3.
HUNČOVÁ, Magdalena. *Sociální ekonomika a sociální podnik*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2007. 181 s. ISBN 978-80-7044-946-2.
SRPOVÁ, Jitka, Václav ŘEHOŘ a kol. *Základy podnikání - teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů*. 1. vyd. Praha: GRADA, 2010. 427 s. ISBN 978-80-247-3339-5.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Eliška Skřidlovská**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Seznam příloh

Příloha č. 1

Příloha č. 2

Příloha č. 3

Přílohy Příloha č. 1 Přehled právních forem podnikání vhodné pro sociální podnik

	OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI					NEZISKOVÉ ORGANIZACE	
	OSOBNÍ SPOLEČNOSTI (podniky jednotlivce)		KAPITÁLOVÉ SPOLEČNOSTI			DRUŽSTVO	
	ObchZ § 76 až § 92	ObchZ § 93 až § 104	ObchZ § 105 až § 153	ObchZ § 154 až § 220	ObchZ § 221 až § 251	z.č. 83/1990 Sb.	z.č. 288/1995 Sb.
	v.o.s. **	k.s. **	s.r.o.	a.s.	drůžstvo	občanské sdružení	o.p.s.
Nejnižší počet zakladatelů	2 fyzické nebo 2 právnické osoby nebo kombinace, vždy nejméně 2 osoby	2 osoby	1 fyzická nebo 1 právnická osoba	2 a více fyzických osob nebo 1 právnická osoba	5 fyzických osob nebo 2 právnické osoby	3 fyzické osoby	Česká republika, 1 fyzická nebo 1 právnická osoba
Nejvyšší počet společníků	neomezeno	neomezeno	50	neomezeno	neomezeno	neomezeno	neomezeno
Minimální výše základního kapitálu	není tvořen	5.000 Kč (nezapínaje se)	minimálně 200.000 Kč	minimálně 2.000.000 Kč, při veřejné nabídce 20.000.000 Kč	50.000 Kč	není zákonem upraveno	není zákonem upraveno
Nejnižší možný vklad	není určen	5.000 Kč	20.000 Kč	není určen (součet musí být alespoň 2.000.000 Kč)	není určen (součet musí být alespoň 50.000 Kč)	není zákonem upraveno	není zákonem upraveno
Nejvyšší možný vklad	neomezen	neomezen	neomezen	neomezen	neomezen	není zákonem upraveno	není zákonem upraveno
Rozsah splacení vkladu při vzniku	0	podle společenské smlouvy	30% z každého vkladu celkem nejméně 100.000,- Kč	30% z jmenovité hodnoty akcie	nejméně polovina základního kapitálu	není zákonem upraveno	není zákonem upraveno
Doba splacení vkladu	0 (může být určen společenskou smlouvou)	podle společenské smlouvy, jinak bez zbytečného odkladu	nejvýše do 5 let od vzniku	nejvýše do 1 let od vzniku	dle stanov	není zákonem upraveno	není zákonem upraveno
Způsob hlasování (počet hlasů s vazbou na vkladu)	není vázán ke vkladu – každý společník 1 hlas (společenská smlouva může určit jiný počet hlasů)	každý společník 1 hlas (společenská smlouva může určit jiný počet hlasů)	na každých 1000,- Kč 1 hlas (může být ve společenské smlouvě určeno i jinak)	stejná jmenovitá hodnota akcie má stejný počet hlasů (stanovy mohou upravit odlišně)	každý člen 1 hlas (stanovy mohou upravit odlišně)	každý člen 1 hlas	není zákonem upraveno
Ručení zakladatelů za závazky	ručí neomezeně	komplementář ručí neomezeně, komandista ručí do výše nesplaceného vkladu zapsaného v OR	společně a nerozdílně do výše nesplacených vkladů všech společníků podle stavu zápisu do OR	neručí	neručí	neručí	poskytování veřejnosti obecně prospěšné služby; za předem stanovených, pro hlavní činnost, může mít všechny za stejných i hospodářskou činnost podmínek
Předmět činnosti	podnikání	podnikání	podnikání	podnikání lze založit i za jiným účelem	podnikání nebo zajišťování hospodářských, sociálních či jiných potřeb	neručí	neručí
Orgány společnosti	statutární orgán - společníci (další lze určit ve společenské smlouvě)	statutární orgán – komplementář(i)	valná hromada, statutární orgán – jednatel, dozorčí rada (nepovinná), další dle společenské smlouvy	valná hromada, statutární orgán – představenstvo, dozorčí rada, další dle stanov	členská schůze, statutární orgán – představenstvo, kontrolní komise (u maleho družstva jen členská schůze a předseda)	valná hromada popř. správní, dozorčí rada, představenstvo	správní rada, dozorčí rada a ředitel

	OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI						NEZISKOVÉ ORGANIZACE	
	OSOBNÍ SPOLEČNOSTI (podniky jednotlivce)			KAPITÁLOVÉ SPOLEČNOSTI				
	ObchZ § 76 až § 92	ObchZ § 93 až § 104	ObchZ § 105 až § 153	ObchZ § 154 až § 220	ObchZ § 221 až § 251			
	Živnostník *	v.o.s. **	k.s. **	s.r.o.	a.s.	družstvo	občanské sdružení	o.p.s.
Zakladatelský dokument	není zákonem upraveno	pisemná společenská smlouva s účelně ověřenými podpisy společníků	pisemná společenská smlouva s účelně ověřenými podpisy společníků	společenská smlouva nebo zakladatelská listina ve formě notářského zápisu (jeden akcionář)	ustavující valná hromada nebo zakladatelská smlouva či listina ve formě notářského zápisu	notářsky ověřené stanovy při ustavující schůzi	stanovy	smlouva nebo zakladací listina
	není zákonem upraveno	rezervní fond se ze zákona nevytváří, jinak může stanovit společenská smlouva	rezervní fond se ze zákona nevytváří, jinak může stanovit společenská smlouva	vytváří se rezervní fond ze zisku, výše podle společenské smlouvy – nejméně však 10 % zisku	vytváří se rezervní fond, ze zisku, výše je určena podle stanov, nejméně 20 % z čistého zisku, ne však výše než 10 % z hodnoty základního kapitálu	vytváří se rezervní fond, ze zisku, výše je určena podle stanov, nejméně 10% základního kapitálu při vzniku, ve výši nejméně 10% základního kapitálu při vzniku, který se ročně doplňuje nejméně o 10 % čistého zisku, a to do doby než nedělitelný fond dosáhne částky rovnající se	není zákonem upraveno	není zákonem upraveno
Povinnost a výše rezerv	po splnění všech povinností a zdanění si podnikatel vše ponechá	rovným dílem mezi společníky nebo podle ustanovení společenské smlouvy	Komplementární a komanditisté 50/50. Mezi komplementáři rovným dílem, mezi komandisty podle výše vkladu. Společenská smlouva může	Podle kapitálového vkladu, pokud není společenskou smlouvou upraveno jinak.	Podle rozhodnutí valné hromady, která stanoví velikost dividendy na 1 akci, pokud není společenskou smlouvou upraveno jinak.	V poměrné výši splaceného vkladu ke splaceným vkladům všech členů, pokud stanovami není upraveno jinak.	upravují stanovy, celá výše musí být použita pro hlavní činnost	hospodářský výsledek (zisk) nesmí být použit ve prospěch zakladatelů
Účast na zisku	jednoduché řízení a založení, nízké vstupní náklady, jednodušší kapitálu, řízení a rozhodování	jednoduchost založení a řízení, větší možnost získání kapitálu než u živnostníků	nenáročnost založení, jednoduché řízení, minimální nároky na kapitál	nízké ručení společníků při minimálním vkladu, jednoduché řízení, kontrola vstupu dalšího kapitálu	dostatek vstupní kapitálu, možnost odborného zájmu, větší možnost získání kapitálu	nízká výše vstupního kapitálu, ručení členů, spolený zájem členů	jednoduchost založení, vysoká možnost získání dotací a grantů, daňová zvýhodnění	nenáročnost založení, možnost získání dotací a grantů, daňová zvýhodnění
Výhody	neomezené ručení, značné znalosti na odbornou kvalitu, omezená možnost získání dalšího kapitálu	neomezené ručení, obtížné ukončení účasti, značné znalosti na odbornou kvalitu, malá možnost získání kapitálu, nutnost konsensu	neomezené ručení, dvojí vztah ke kapitálu, velké nároky na kvalitu znalosti, malá možnost získání kapitálu	právní náročnost při ukončení činnosti společníka, nízký kapitál, malá možnost získání kapitálu při nízkém vlastním kapitálu	nutný konsensus akcionářů a představenstva, náročnost při řízení, oddělení akcionářů od řízení společnosti, možnost ztráty kapitálové kontroly	zamezení jen na neziskové projekty, silný vliv členů sdružení na řízení, nutnost konsensu, malá podnikatelská pohotovost, náročnější řízení	nesmí se účastnit na podnikání jiných osob, menší podnikatelská pohotovost, náročnější řízení	
Nevýhody								

Zdroj: vlastní,

NOVÁK, Josef, KOČIŠÁKOVÁ, Petra, NOVOTNÝ, Leo, Zakládání podniků a investování, VŠB – Technická univerzita Ostrava, Ostrava, 2007, učební text

zákonu

Příloha č. 2 Předpokládané počty bytů v následujících letech

Počet bytů za rok 2012 42

Výše nájemného za rok 2012 1201859,-

Průměrná cena nájemného za 1 byt za rok 2012 2 385,-

Předpokládaný počet bytů v jednotlivých letech							
ROK	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet bytů	48	55	85	110	130	150	180
Průměrné nájemné	2 432	2 505	2 555	2 658	2 711	2 792	2 848
Celkem tržby za nájemné	1 401 024	1 653 500	2 606 518	3 508 067	4 228 815	5 025 784	6 151 559
Zaokrouhlení na tis. Kč	1 435	1 694	2 670	3 594	4 332	5 148	7 002

Podnikatelský záměr – Sociální podnik + předpokládaný růst nájmu

Doplňkovou čuností budou stavební práce a úklid po ukončení stavebních prací. Vzhledem k cenové deregulaci nájmu a lokalit, kde jsou nájemní byty umístěny není očekáváno výrazné zvýšení ceny nájmu. Lze předpokládat zvýšení o 2 % až 4 % ročně s vazbou na míru inflace. Ceny nájemného za nájemní nebo podnájemní byty jsou v lokalitách Ostrava Radvanice nebo Vítkovice v hodnotě 50 Kč/m². Do obecně prospěšné činnosti budou zapojovány byty v majetku místních obvodů, a proto není očekáváno masivní zvýšení ceny za pronajatou plochu.

Příloha č. 3 Rozhodovací blok

Var.	Obecně prospěšné služby	Doplňkové činnosti	Hodnocení výhodnosti právní formy	Doplňující poznámky
I	ztrátové	ztrátové	dlouhodobě ekonomicky udržitelná. Vyžaduje dodatečně finanční nebo materiálové zdroje ve formě zvýšení ZK nebo dodatečných vkladů zakladatelů	Obě právní formy jsou při této variantě téměř rovnocenné. Pro výběr OPS může rozhodnout možnost osvobození od dani darovací, DzN resp. silniční.
II	ztrátové	převážně ztrátové	Není zásadní rozdíl mezi hodnocenými právními formami - jsou v podstatě rovnocenné .	Obdobné hodnocení jako u var. I.
III	ztrátové	částečně ziskové	Mírná výhodnost OPS z důvodů realizace osvobození od vybraných daní. Nevýhoda OPS - zvýšená náročnost na vedené účetnictví a stanovení výše daňové povinnosti.	Konečné rozhodnutí o výběru právní formy bude ovlivněno výší přijatých darů (grantů), osvobození od DzN resp. silniční daně.
IV	ztrátové	vždy ziskové	Přednost OPS před SRO . Důvod - ze ztrátových OPsl lze realizovat nezaplacenou daň z PPO podle § 20 odst. 7 ZDP.	V případě vysokých ztrát z OPsl a nízkých hodnot zisků (základů daně z PPO) z DČ - hodnocení viz var. II. Výhodnost OPS bude v případě vyšších hodnot základů daně z DČ OPS.
V	převážně ziskové	převážně ztrátové	Přednost SRO před OPS . Důvodem je, že v případě kladného ZD z OPsl je OPS povinna platit daň z PPO, ale podle ustanovení § 34 odst. 3 ZDP nesmí OPS uplatnit ztrátu v následujících 5 zdaňovacích obdobích.	V případě ziskových OPsl a převážně dosahových ztrát z DČ, nemůže OPS uplatnit snížení ZD v dalších zdaňovacích obdobích. Výhodnější právní formou je proto SRO .
VI	převážně ztrátové	převážně ziskové	Přednost má OPS před SRO . Důvod - v případě ztrát OPsl lze realizovat nezaplacenou daň dle § 20 odst. 7 ZDP.	Pokud nezaplacená daň z DČ podle § 20 odst. 7 ZDP vykryje ztráty z OPsl - výhodnější formou je OPS.
VII	převážně ziskové	částečně ziskové	Přednost SRO před OPS . V praxi se tato varianta neskytuje příliš často. Velmi vyjimečně je dlouhodobě z OPsl dosahován pravidlený zisk (kladný základ daně).	Při trvalejší ziskových OPsl, reálně zaniká možnost uplatnit snížení základu daně dle § 20 odst. 7 ZDP (dochází pouze k časovému posunu v placení daně z PPO o 2 roky). Proto je vhodnější formou SRO .
VIII	vždy ziskové	vždy ziskové	Obě právní formy jsou při této variantě prakticky rovnocenné . Daň z PPO je vždy placena. U OPS dochází k posunu placení daně z PPO o 2 roky pokud OPS uplatní ustanovení § 20 odst. 7 ZDP.	U daně z PPO se jedná pouze o časový posun. Nelze proto aplikovat ustanovení § 20 odst. 7 ZDP. Rozhodnutí o právní formě bude závislé na výši darů (grantů), osvobození od DzN resp. silniční dani.
Centrom	převážně ztrátové	převážně ziskové	Při zahájení činnosti sociálního podniku je prvních dvou letech předpokládána ztráta z důvodu zvýšených odpisů dlouhodobého hmotného majetku a zvýšených prvotních nákladů nutných při zahájení podnikatelských aktivit. Od třetího roku je předpokládán zisk z DČ. Hospodářský výsledek (ZD) z OPsl bude oscilovat mezi ztrátou a ziskem v závislosti na případné potřebě zvýšených nákladů na údržbu bytového fondu.	